

Tunyogi 70

A Tunyogi Gyógyító Játékterápia múltja, jelene, jövője
Budapest, 2025. november 11.

KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Résztevők!

Nagy szeretettel köszöntöm mindazokat, akik érdeklődésükkel megtisztelték Tunyogi Erzsébet születésének 70. évfordulója alkalmából tartott emlékkonferenciánkat. Tunyogi Erzsébet mindig mert nagyobbat álmodni, és mindig tovább lépett a nehézségeken. Az általa megálmodott Tunyogi Gyógyító Játékterápia, Tunyogi Gyógyító Játsszóház Alapítvány és a Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat is folyamatosan fejlődnek. Elhivatott és felkészült kollégái és tanítványai emlékeznek meg ma módszeréről és mutatják be újításaikat, fejlesztéseiket. Egy fejlesztő terápia, ha nem változik dinamikusan és nem alkalmazkodik folyamatosan a változó világ megváltozó gyermekeihez, elavul. Tunyogi Erzsébet immár 6. éve nincs közöttünk, de az ő szellemiségét követve azóta is fejlődik a módszer és a szervezet is, melyeket életre hívott.

Több mérföldkövet is meghaladtak azóta a „Játsszóházban”. A COVID idején a lehetetlennek tűnő távfejlesztésből nemzetközi online fejlesztés nőtt ki. Tunyogi Erzsébet graduális és posztgraduális szakemberképzésben betöltött szerepét lehetetlennek tűnt pótolni ennek ellenére a kollégái KOFRÁNNÉ RÉMI ANNAMÁRIA vezetésével immár kettő egymásra épülő akkreditált szaktanfolyammal büszkélkedhetnek és Tunyogi Gyógyító Játékterapeutákat képeznek országszerte. A mai konferencián olyan tanítványai is adnak elő, akikkel személyesen már nem találkozhatott. A legújabb mérföldkő pedig, hogy a jobbnál jobb szakemberek és a fejlesztésre szoruló gyermekeket nevelő családok kinőtték a Rózsa utcai csodálatos székhelyüket.

Ma azért is vagyunk itt együtt, mert gyűjtünk egy újabb telephely kialakítására. És hol máshol lehetne az új telephely, ha nem az alapítvány első székhelyén, Tunyogi Erzsébet és Bodor Béla egykori lakásában a „Bethlenben”? A cél szerinti felhasználáshoz rengeteg átalakításra és felújításra van szükség, ami meghaladja családunk és az alapítvány anyagi lehetőségeit. Kérjük, hogy ezt saját lehetőségeikhez mérten támogassák!

Sajnos ezeket a köszöntő sorokat már nem az alapító Ragályi Elemér írja sokkal frappánsabbra. Rá is emlékezünk a mai napon.

Bár csak megörököltem az alapítói feladatokat, igyekszem ahhoz megfelelő szellemiséggel ellátni, hogy a Játsszóház amolyan kistestvéremként nőtt fel mellettem. Gyermekkori testvérféltékenységem az idővel testvéri büszkeséggé alakult.

Édesanyám, mind a kettőnket önállóan neveltél és büszkén jelentem, hogy bár borzalmasan hiányzol, a Játsszóház nélküled is virágzik, fejlődik és bővül. Pontosan úgy, ahogy szeretted volna.

Édesanyám, Tunyogi Erzsébet nevében is nagyon szépen köszönöm, hogy megtisztelték jelenlétükkel a mai konferenciát, ami nem kesergő múltba révedés, hanem a fejlődés és bővülés közös ünnepe.

DR. BODOR ÉMESE RÉKA

(a Tunyogi Gyógyító Játsszóház Alapítvány alapítói jogkörének gyakorlója és Tunyogi Erzsébet lánya)

PROGRAM

Házigazda: KOCSISNÉ MEZŐ Zsuzsanna, a Pest Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatói tanácsadója, logopédus-gyógypedagógus, mesterpedagógus

9:00–10:00 Regisztráció

10:00–10:10 MEGNYITÓ – díszvendégek és támogatók bemutatása

10:10–10:30 Tunyogi Erzsébetre emlékezük DR. SZÉKELY EMŐKE, a Tunyogi Gyógyító Játészóház Alapítvány kuratóriumának elnöke

10:30–11:30 A Tunyogi Gyógyító Játékterápia – az egyedi komplex korai fejlesztő módszer múltja, jelene és jövője – a Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat munkatársainak előadásai

A Tunyogi Gyógyító Játészóház Alapítvány és a Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat kapcsolata, a korai fejlesztés hivatalos keretei – FERENCZY-BOÓR NOÉMI

A Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ), mint komplex korai fejlesztő módszer – JUHÁSZ ÉVA PETRA

A TGYJ akkor és most – TOLNAI BEÁTA

Dráma, játék, gyógytorna – a TGYJ módszere, ami ezeket összeköti – SZABADOS KINGA

Az önfeledt játék ereje a gyógypedagógiai terápiás folyamatban – BERKES BIANKA

Beszéljünk a babák nyelvén – A TGYJ szemléletének alkalmazása a kisgyermek korai logopédiai terápiájában – KISZTNER LILIÁNA

Az akkreditált TGYJ-terapeuta továbbképzés – KOFRÁNNÉ RÉMI ANNAMÁRIA

11:30–11:45 Kávészünet

11:45–12:45 Integráció a gyermekirodalomban – **BAJZÁTH MÁRIÁVAL és KISS JUDIT ÁGNESSEL beszélget SZÉKY JÁNOS**

12:45–13:30 Ebédszünet– büféebéddel

13:30–14:00 Jótékonyági árverés

14:00–15:00 Szakmai előadások – a TGYJ kapcsolódása társszakmákhoz

A konduktív szemlélet örökérvényűsége – DR. FÖLDESI RENÁTA – konduktor, a SE Pető András Kar Konduktív Pedagógiai Intézet igazgatója

A gyermeki játék fontossága – DR. PÁLI JUDIT – klinikai neuropszichológus, klinikai és mentálhigiéniai gyermek és ifjúsági szakpszichológus

A diagnosztika és a fejlesztés kapcsolata – DR. KÓNYA ESZTER – gyermekorvos, gyermekneurológus szakorvos, a shuntös gyerekek neurológiai követésének szakértője

15:00–15:30 Hogyan él és fejlődik tovább a TGYJ módszere? – Végzett TGYJ-terapeuták, új műhelyek bemutatkozása

Szeretni kell, ennyi az egész – KÁSA MÁRIA

ClimBee – A TGYJ a mesés fejlesztő falmászásban: komplex gyógypedagógiai megközelítés – VÉGSŐ SÁRA

Szárnypróbálgatás frissen végzett TGYJ-terapeutaként – egy látásában akadályozott csecsemő komplex fejlesztése TGYJ-vel, esetismertetés – PUSKÁSNÉ SZÚCS MÁRTA

15:30–15:50A TGYJ szerepe a családok életében: mit ad a TGYJ a gyermekek fejlesztésén túl – szakmai és szülői szemmel

A családok segítése a fejlesztésen túl – HÁMORI LILLA

Élményeim szülőként a gyermekem mindennapos terápiájában – KRAJCSOVICS NIKOLETT

15:50–16:00 A konferencia zárása

In memoriam TUNYOGI ERZSÉBET

Tunyogi Erzsébet egy bakonyi kis községben, Noszlopon született 1955. március 14-én. Többre hivatott szellemisége hamar elkíváncozott a számára szűk keretek közül. 16 évesen Budapestre költözött, dolgozni kezdett és a fűtetlen 12 órás ágybérlet embert próbáló körülményei sem tántorították el céljától, a munka mellett esti gimnáziumba járt és ott érettségizett le. A gimnáziumban, pontosabban az odamenő buszon ismerte meg Bodor Bélát, akivel 17 éves koruktól alkottak egy párt. Béla révén hamar megismerkedett a hazai underground és szamizdat művészeti csoportokkal, a pezsgő szellemi életbe rögtön belevetette magát: nem győzött betelni a kultúra különféle ágaiban kínált tanulási és szórakozási lehetőségekkel. Így került kapcsolatba a diákszínjátszással is, amely később az általa kidolgozott úttörő és nagyon hatékony korai fejlesztő módszernek az alap gondolatát is meghatározta.

A gimnázium után az ELTE magyar-népművelő szakán szeretett volna továbbtanulni, de a rá jellemző őszinte gyermeki kíváncsiság, mely mindig előre vitte a későbbiekben a tudományosan megalapozott módszere kidolgozásában, egy alapvetően más, új és ismeretlen útra terelte: 1975-ben egy újsághirdetésre jelentkezve nyert felvételt a Pető Intézetbe. Életében először találkozott mozgásukban és/vagy értelmükben sérült gyermekekkel – és saját maga számára is a legnagyobb meglepetéssel nemhogy taszították volna ezek a gyerekek, de épp ellenkezőleg: mindegyikükben meglátta azt a sokszor igen mélyre bújt, zárkózott, bizalmatlan, egykedvű gyermeket, aki csak arra vágyik, hogy valaki úgy szeresse, ahogy van. Erzsébet hatalmas szeretetével rögtön megérezte ezt, és ettől a pillanattól fogva nem volt számára kétséges, hogy a továbbiakban azzal kell foglalkoznia, hogy a bármilyen sérüléssel küzdő kisgyermeknek lehetőséget teremtsen a gyermekkor minél felhőtlenebb megélésében, hogy minél hamarabb kaphassanak fejlesztést az arra rászorulóknak.

A Pető Intézetben a tanulás mellett komoly munka is folyt: a diákok be voltak osztva a csoportokhoz segédkonduktorként, így a gyakorlatban is hamar tapasztalatokat szerezhettek jövőd munkájukról. Erzsébet, aki

nagyon komolyan vette a tanulmányait és a munkáját, hamar felfedezte, hogy ennek a már nemzetközileg elismert módszernek is lehet néhány hiányossága, például az akkoriban még hiányzó, a csecsemő- és kisdedkorra irányuló fejlesztés. Így azután 1980-ban friss diplomásként hamar irányt váltott, s a pici babák korai fejlesztésének lehetőségét keresve kapott munkát Dr. Katona Ferenc professzor Szabadsághegyi Gyermekgyógyászati Intézetének Fejlődésneurológiai és Neurohabilitációs Osztályán, ahol az akkoriban kibontakozó neurohabilitáció módszerének kidolgozásában segédkezett. Egész életében nagy tisztelettel emlegette a professzor urat, akit legnagyobb tanítómesterének tartott: itt kapott lehetőséget arra, hogy csecsemők ezreit klinikai körülmények között vizsgálhassa, fejleszthette, saját tudományos ismereteit gyarapíthatta.

A svábhegyi tudományos munkássága közben megszületett kislánya, Emese. Erzsébet sokszor emlegette, hogy a professzor úr módszerének hatékonyságában sosem kételkedett, ám annak végrehajtása a szülők szerint indokolatlanul nagy terhet rótt. Kislánya megszületése és a vele való foglalkozás ébresztette rá arra, hogy a sérült gyermekek fejlesztéséből alapvetően hiányzik valami, valami, ami minden más kisgyermek számára annyira természetes, mint a levegővétel, mégsem gondolt még addig rá soha senki: ez pedig nem más, mint a játék.

Ekkor érezte úgy, hogy formálódó saját terápiás módszeréhez még mindig nem rendelkezik elegendő tudással, ezért beiratkozott a Szegedi Tudományegyetemre, ahol nemcsak a tudományos kutatás alapvető módszertanával ismerkedett meg, de pedagógiai előadói diplomát is szerzett. Mindeközben azonban szülőként meg is tapasztalta, amit pszichológiai tanulmányából elméletben már jól ismert, hogy a kisbabák milyen szimbiotikus egységben élnek mindennapjaikat a szülőkkel, az első időben különösen kitüntetett szerepben az édesanyával. Nem elégedett hát meg az újabb diplomájával, hanem a szülők felé is ki akarta terjeszteni tudományos és egyben a gyakorlatban is kamatoztatható ismereteit, ezért elvégezte a Magyar Pszichiátriai Társaság 2 éves pszichoterápiás képzését.

Miután 1980-tól 1986-ig dolgozott Katona professzor mellett, 1986-ban lehetőséget kapott egy állami intézmény vezetésére a XVI. kerületben. Itt a bölcsődés-óvodáskorú gyermekek fejlesztését végezte: itt alapozta meg saját módszerét a játékhelyzetekben, játékfeladatokban alkalmazott terápiás megoldásokkal, amelyeknek sikere volt. Azonban a gyermekek a szokásos nappali rendszerben látogatták az intézményt: a szülők reggel hozták a gyermeket, majd délután hazavitték őket; Erzsébet munkáját csak néhány dadus segítette. Erzsébet szomorúan tapasztalta, hogy ilyen körülmények között a szülők eltávolodnak, sőt egyre inkább elidegenednek saját sérült gyermeküktől: nem tudnak örülni a gyermekek által elért, csak a kívülálló számára aprónak tűnő, ám magához képest hatalmas fejlődési lépcsőfokot képviselő eredménynek. Így a gyerekek motiválatlanok maradnak, érzelmileg instabilak, lelkiileg megviseltek lesznek. Erzsébet számára egyre világosabban körvonalazódott, hogy a gyermekeknek ennél a nappali rendszerben történő óvodás létnél többre, másra van szüksége.

Sajnos, az élet előbb közbeszólt és hozzásegített a módszer teljes kidolgozásához: a rendszerváltáskor egyik napról a másikra megszűntették az általa vezetett intézményt, s 64 fejlesztésre szoruló gyermekkel az utcára került, hiába protestáltak a szülők. A szülők biztatására, a család összefogásával és segítségével így 1991-ben létrehozta a Tunyogi Erzsébet Gyógyító Játsszóháza Alapítványt a halmozottan sérült gyermekekért, Ragályi Elemér hozzájárulásával.

Küzdelmes évek következtek Erzsébet számára: az Alapítvány élete, a pici gyerekek akkor még csak Tunyogi-módszer néven emlegetett terápiával történő fejlesztése szinte a semmiből indult, hiszen az állami intézmény megszüntetésekor a Soros Alapítvány pályázatán nyert eszközparkot sem hozhatta el magával, az átadáskor végig kellett néznie, ahogy az intézet udvarán azt feldarabolják és szemétként elszállítják. Az Alapítvány kezdeti

felszerelésének egy részét a férje kutatómunkájával nyert díjból szerezte be, másik része pedig a férje barkácsmunkája nyomán született. Mivel alapítványként nem kapott állami támogatást, igyekezett a rászoruló családoktól csak a legszerényebb összeget elkérni a fejlesztésért, s az így befolyt összeget, valamint az egyéb támogatóktól érkező adományokat mind visszaforgatta az Alapítványba, hogy a gyermekek és családjuk semmiben ne szenvedjen hiányt. Hét hosszú esztendőn át semmilyen fizetést nem vitt haza az alapítványi pénzből, hanem folyton járta az országot, ismeretterjesztő előadásaival tömegeket vonzott, fejlesztő szakemberek, óvodapedagógusok, tanítók, védőnők százait képezte az Alapítvány által akkreditált szaktanfolyamokon és az Apor Vilmos Katolikus Főiskola nappali és levelező drámapedagógus szakán, azaz rengeteg szakemberrel ismertette meg a sérült gyermekek fejlesztésében bevezetett szemléletváltó újítását, a gyógyító játékterápiát. Híte szerint ettől kezdve soha többé nem lehetett kihagyni a sérült gyermek fejlesztéséből a játékot, a szülővel együtt, örömmel végzett, felszabadító játéktevékenységet, és a családok gondozását.

Az 1991-ben indult Tunyogi Gyógyító Játékház Alapítvány először bérelt lakásban, majd családi házban, mindössze egyetlen időszakos munkatárs segítségével kezdte meg korszakalkotó tevékenységét. Eddigre már megjelent Erzsébet első könyve 1988-ban angol nyelven, s a második magyarul, 1990-ben, s a tanfolyamok, előadások által is egyre meghatározóbbá vált Erzsébet korai fejlesztő tevékenysége ebben a fiatal szakmában, így egyre többen és többen keresték fel az Alapítványt a rehabilitáció reményében. 1995-ben harmadik könyve is megjelent, *Sérült gyermek a családban* címmel. Sikerült az Alapítványnak annyi pénzt összegyűjtenie, hogy egy belvárosi lakást tudott a fejlesztés helyszínéül megvásárolni 1996 őszére. Itt már akadt egy-két lelkes, ámde még mindig nem teljes állásban segítő munkatársa Erzsébetnek, akikre szükség is volt, hiszen a csoportlétszámok folyamatosan duzzadtak. Ekkoriban nyerte el végső, ámde az új befogadására mindig képes formáját a Tunyogi Gyógyító Játékterápia.

Az Alapítvány kezdeti éveiben személyes okokból találkozott össze Dr. Székely Emőke gyermek intenzív szakorvossal és osztályvezetővel, amelyből hamarosan életre szóló szakmai és emberi barátság, együttműködés született, Dr. Székely Emőke azóta is az Alapítvány kuratóriumának elnöke, és nagy szeretettel gyógyítja a hozzá irányított kis betegeket.

A belvárosi Eötvös utcai fejlesztő helyen ismerkedett össze Erzsébet Jaksity Katalinnal is, akit annyira megindított Erzsébet sérült gyermekekért végzett áldozatos tevékenysége, hogy önkéntesként megszervezett egy jótékonyági estet az Alapítvány javára, és attól kezdve minden évben Mikuláskor gáláns ajándékcsomaggal örvendezteti meg a gyerekeket.

Ennek a gálaestnek a bevétele és a fejlesztő célú lakás eladása lehetővé tette egy ugyancsak belvárosi, sokkal nagyobb ingatlan megvásárlását 2003-ban, ami akkor már elég sürgető feladata volt az Alapítványnak, hiszen a gyermeklétszám évről évre folyamatosan gyarapodott. Ebben az új lakásban már szükség lett állandó munkatársra, sőt munkatársakra is.

Erzsébet hatalmas energiával vetette bele magát az általa kitűzött újabb cél megvalósításába: a családok számára teljesen ingyenessé szeretne volna tenni a fejlesztést. Ennek érdekében két teljes éven át hivatalból hivatalba járt, hogy az összes engedélyt megszerezze, és 2005-ben teljesülhetett álma: az Oktatási Hivaltól kapott oktatási azonosító számmal az Alapítvány által fenntartott Tunyogi Korai Fejlesztő Központ a fejlesztés költségeihez állami hozzájárulást kapott. Az oktatási törvények változásával 2013-ban az intézménynek nemcsak a nevét kellett Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálatná változtatnia, hanem sajnos el kellett engednie a hatévesnél idősebb, iskolaköteles halmozottan sérült gyermekeket is, akiknek addig heti öt napon át biztosítottak intenzív, komplex fejlesztő terápiát. Erzsébetnek élete végéig szívfájdalma maradt az iskolás korú halmozottan sérült gyerekek ügye: több éven keresztül próbálta elérni, hogy a megváltozott törvények engedjenek lehetőséget az addig jól folyó fejlesztő munka folytatására, de sajnos, erre a jelen keretek nem adtak lehetőséget.

Erzsébet ezek alatt az évek alatt is folytatta tanári tevékenységét: az Apor Vilmos Katolikus Főiskola mellett, majd utána az ELTE Óvodapedagógus- és Tanítóképző Karán is tanított, legutoljára pedig a Kaposvári Egyetem Gyógypedagógia Karán tartott kurzusokat. Hazai és nemzetközi konferenciákon évente többször előadásokat tartott, valamint az Alapítvány szervezésében szakmai továbbképzéseken adta át a Tunyogi Gyógyító Játékterápia elméleti és gyakorlati ismereteit korai fejlesztéssel foglalkozó szakemberek számára.

Erzsébet energiája határtalan volt: mindezen tevékenységek mellett sikerült hosszas válogatás után egy jól működő, hatékonyan együtt dolgozó és gondolkodó csapatot összekovácsolnia, akiknek sikerült nemcsak a módszerét átadnia, de átörökített a gyermekekbe vetett végtelen bizalmát, megértésüket feltétlen elfogadásukat szüleikkel, családjukkal együtt, s mindenekfelett a szeretetet, amelyet mindig jó adni, s amely Erzsébetből kifogyhatatlanul sugárzott, amely kis családdá változtatta a Gyógyító Játésházba járó családokat és terapeutákat. Munkatársai el nem múló hálával őrzik Erzsébetet szívükben és viszik tovább e lobogó fáklyát, hogy méltó utódokként megőrizzék és továbbfejlesszék Erzsébet élete munkáját, a Tunyogi Gyógyító Játékterápiát.

Erzsébettől méltóképpen csak az ő szavaival búcsúzhatunk, hiszen egész életének alapmottója is ez volt: „A gyerekről csak szépet, a legszebbet gondold!”

Előadások

Az önfeledt játék ereje a gyógypedagógiai terápiás folyamatban

BERKES BIANKA

Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat, tunyogi.szakszolgalat@gmail.com

Bevezető

Gyógypedagógusként alapvetően úgy jövünk ki az egyetemről, hogy feladatokban kell gondolkodnunk, fejlesztendő és megoldandó helyzeteket próbálunk abszolválni. Amikor 6 éve végeztem tanulmányaimmal, én is hasonló világmegváltó ambíciókkal indultam útnak. De mi van akkor, ha a fejlesztendő gyermeknek nincsen motivációja arra, hogy „feladatokat oldjon meg”? Tunyogi Erzsébet nevéhez fűződő szemlélet a játékban rejlő gyógyító erőt helyezi a középpontba, amely a gyermek teljes személyiségének fejlődését támogatja. Az önfeledt játék nem csupán örömforrás, hanem a kapcsolódás, az önkifejezés és a tanulás legtermészetesebb formája is. A Tunyogi Gyógyító Játékterápia komplex, test-lélek egységében értelmezi a fejlődést, és a gyermek saját tempójára, belső motivációira épít.

Tanulási képességfejlesztés a Tunyogi Gyógyító Játékterápiában

A gyógypedagógiai terápiás folyamatban a játék különleges szerepet kap: lehetőséget teremt az érzelmi biztonság megteremtésére, az idegrendszeri érés támogatására, valamint a tanulási képességek természetes fejlesztésére. Az önfeledt játék során a gyermek szabadon kísérletezhet, új élményeket szerezhet, és saját testén, mozgásán keresztül tapasztalja meg a világot. Ez a tapasztalati tanulás az alapja a későbbi kognitív funkciók-például az emlékezet, a figyelem, a térbeli tájékozódás és a problémamegoldás-fejlődésének. Előadásom során kivetített képek formájában tekinthetnek be a Tanulási képességeket fejlesztő foglalkozások elemeibe.

1. ábra: A kis kezek esőcseppekké válnak a felhőkből potyogva

Játék, feladat helyett

A játék során a tanulás nem kényszer, hanem természetes következménye a kapcsolódásnak, az örömelemnek és a mozgásban megélt szabadságnak. Ehhez azonban elengedhetetlen, hogy a gyermekek megtanulják, hogyan kell és lehet játszani. Senki sem úgy érkezik a világra, hogy már képes például egy társasjátékban a szabályokat követve és elfogadva játszani, ezt megelőzi egy hosszú tanulási folyamat. „... minden eltérő fejlődésnél és sérülésnél a játéktevékenységet ki kell alakítani, mert ezt látjuk a gyermek egyetlen fejlődési lehetőségének. Ehhez azonban sok-sok tapasztalatot kell szereznie mozgáson, látáson, halláson, tapintáson keresztül.” [1]

2. ábra: A nyuszifű parókának sem utolsó

amiket az éhes maci gyűjt palcára tűzve, hogy aztán megehesse őket, és a gyermek közben észre sem veszi, mennyi mindent fejlesztünk mi, terapeuták.

3. ábra: Csillagsimogató

Egyik célunk, hogy a kíváncsiság felébresztésével önállóan kezdeményezzenek a gyermekek a játék során, és önállóan legyenek képesek egyre több öröm és sikerélmény szerzésére. Tapasztalatom szerint mindehhez nincsen szükség megfizethetetlen terápiás eljárásokra, csupán a játék „varázslatára”, amikor a színes fagyöngyök szederré válnak,

Szülői részvétel – gyermekké válni

A Tunyogi-féle megközelítés egyik legnagyobb ereje abban rejlik, hogy a fejlesztés irányított jellege mellett a gyermek belső késztetéseire épít. „Kisgyermekkorban a megismerés elsősorban érzelmekre épül, emóciókból ért. A verbális közlésnek gyakorlatilag nincs is információértéke számára, csak az abhoz kapcsolódó hangszínnek, arcjátéknak és testbeszédnek.” [1] Terapeutaként a játékban partnerként veszünk részt: elfogadó, támogató jelenléttel biztonságos teret teremtünk a gyermekeknek ahhoz, hogy új mintákat próbálhassanak ki, önbizalmuk erősödjön, és a tanulási képességeik kibontakozhassanak. Mindezt úgy, hogy a szülőket (nagyszülőket és egyéb kísérő személyeket) is bevonjuk a játék menetébe, ezáltal a szülő is megtanulhat, vagy újratanulhat játszani. Ez természetesen szerves része is a terápiás folyamatunknak, hiszen elengedhetetlen, hogy a család az otthoni környezetébe is beépítse a játékot, mint terápiás eszközt. A Tunyogi Gyógyító Játékterápia így egyszerre fejleszt és megerősíti a gyermekbe vetett hitünket: hogy minden gyermek képes a fejlődésre, ha megkapja az ehhez szükséges szeretetteljes, játékos közeget.

Irodalom

TUNYOGI E. 2019: *Tunyogi Gyógyító Játékterápia sérült gyerekek fejlesztésére.* – Tunyogi Gyógyító Játszóház Alapítvány, Budapest, 260 oldal. ISBN: 978 615 004 322 7

A Tunyogi Gyógyító Játszóház Alapítvány és a Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat kapcsolata, a korai fejlesztés hivatalos keretei

FERENCZY-BOÓR NOÉMI

Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat, tunyogi.szakszolgalat@gmail.com

Bevezető

A Tunyogi Gyógyító Játszóház Alapítvány és az általa fenntartott Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat feladatainak központi eleme a komplex korai fejlesztés megvalósítása a Tunyogi Gyógyító Játékterápia [1] (TGYJ) módszerével. A szakszolgálatban végzett munka átfogóan kiterjed a gyermek fejlesztésére és a család támogatására egyaránt. A két szervezet együttműködése biztosítja a komplex korai fejlesztést Tunyogi Erzsébet (1955–2019) konduktor által kidolgozott, levédett Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) módszerével.

1. ábra: A TGYJ módszeréhez kapcsolódó logó [2]

A Tunyogi Gyógyító Játszóház Alapítvány és a Szakszolgálat feladatai

A Tunyogi Erzsébet Gyógyító Játszóháza Alapítvány a halmozottan sérült gyermekekért évtizedek óta végzi a sérült gyermekek fejlesztését, az intézményi formát és a finanszírozási kereteket érintő változások mentén.

A kezdetektől a Szakszolgálat létrejöttéig (1991–2013)

1991–2005: az Alapítvány a kezdeti időszakban a halmozottan sérült gyermekek korai fejlesztését biztosította, amely ekkor még fizetős szolgáltatásként működött. Fő tevékenységünk az akkor még csak Tunyogi módszerként ismert gyógyító játékterápia alkalmazása volt a terápiára jelentkező, korai fejlesztésre szoruló kisgyermekek körében.

2005-ben az Alapítvány létrehozta a „Tunyogi Gyógyító Játszóház” Korai Fejlesztő és Gondozó, Fejlesztő Felkészítő Központot. Az Alapítvány ekkor a Központ fenntartójaként támogatta a fejlesztő tevékenységet, mely ettől kezdve a terápiát igénybe vevők számára ingyenessé vált. Ebben az időszakban a Tunyogi Korai Fejlesztő Központ a korai fejlesztésen kívül a halmozottan sérült iskolás korú gyermekek komplex fejlesztését és oktatását is végezte.

A Pedagógiai Szakszolgálat (2013-tól)

2013 óta az intézmény Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat néven működik. Az Alapítvány maradt a fenntartó, de a finanszírozás az akkor életbe lépett új rendeletnek megfelelően megváltozott: az intézmény a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet (a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről) alapján, az EMMI-

vel (később BM-mel) kötött köznevelési szerződés révén állami támogatást kap a gyermekek átlagléttszáma alapján. Ennek eredményeként a korai fejlesztés továbbra is ingyenes maradt a szakértői bizottságok által az intézménybe utalt gyermekek számára.

A Szakszolgálat hivatalos feladatai

A Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat a köznevelési rendszer részeként a jogszabályoknak megfelelően [3] három fő pedagógiai szakszolgálati feladatot lát el a Tunyogi Gyógyító Játékterápia módszerével:

1. Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás: Ez a legfontosabb feladata, amely a csecsemő- és kisgyermekkorú, fejlődésükben eltérő vagy sérült gyermekek komplex fejlesztését és a családok támogatását jelenti.

2. Konduktív pedagógiai ellátás: A mozgássérült vagy mozgásfejlődésben elmaradt gyermekek speciális nevelési-fejlesztési igényeit elégíti ki.

4. Logopédiai ellátás: A beszéd- és nyelvi fejlődés zavarainak szűrése, diagnosztizálása és terápiája, ideértve a beszédindítást is.

Az Alapítvány feladatai az államilag finanszírozott feladatellátáson túlmenően

1. Az intézmény fenntartása, működtetése.

2. Az intézményben folyó TERÁPIÁHOZ SZÜKSÉGES FORRÁSOK BIZTOSÍTÁSA (pl.: fejlesztő eszközök beszerzése, külsős szakemberek foglalkoztatása, szakmai továbbképzések finanszírozása).

3. SZABADIDŐS PROGRAMOK SZERVEZÉSE a családok számára (ünnepségek, gyermeknap, kulturális és szabadidős programok). Ezen programok CSALÁDTERÁPIÁS hatásuk révén fontos kiegészítői a mindennapi munkának.

Kik részesülnek korai fejlesztésben intézményünkben? A fejlesztés útja

A szülői bejelentkezés után a Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálatnál a gyermekek felvétele folyamatos. A terápia megkezdését megelőzően a szakemberek **interdiszciplináris együttműködésben** végeznek komplex állapotfelmérést, amely a **Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ)** szemléletrendszerére épül. A cél az átfogó kép megalkotása a gyermek egyéni fejlődési szükségleteiről. Gyermekneurológiai, csecsemő- és gyermekgyógyászati vizsgálat teszi teljessé, amely felméri az idegrendszeri sérüléseket, genetikai eltéréseket vagy az eltérő fejlődés hátterében álló orvosi okokat.

Ezt követően a Tunyogi Szakszolgálat szakemberei (gyógypedagógus, konduktor, logopédus, gyógytornász)

elkészítik a gyermek egyéni fejlesztési tervét. Ezek alapján a Szakértői Bizottság által kiadott írásos véleménnyel kerülnek fejlesztésbe a gyerekek, amelyben szerepel a **Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás** szükségessége.

A fejlesztésre 95%-ban a hatályos köznevelési törvényeknek megfelelő **hivatalos szakértői vélemény** alapján érkeznek gyermekek. 5% alapítványi keretek között részesül terápiában.

Az Intézmény a fejlesztésbe az ország valamennyi településéről fogad gyermekeket.

A Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat jövőképe: szakmai bővítés

Az Intézmény elkötelezett a folyamatos szakmai fejlődés és a minél szélesebb körű ellátás biztosítása iránt. Ennek érdekében a Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat **stratégiai bővítést tervez**, melynek célja, hogy növelje kapacitását és még több rászoruló gyermek számára tegye elérhetővé a Tunyogi Gyógyító Játékterápia módszerével történő fejlesztést.

Szakemberképzés és minőségbiztosítás: prioritás a TGYJ-módszer hiteles és magas színvonalú oktatása, ezzel biztosítva a módszer generációkon átívelő, tudományosan megalapozott alkalmazását, valamint a fejlesztő csapat folyamatos, minőségi utánpótlását.

Irodalom

A Tunyogi Gyógyító Játékterápia mint sérült csecsemők és kisgyermek komplex korai fejlesztésére kidolgozott módszer nevét a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala a 213 632 számon Védjegyokiratként lajstromozta.

A TGYJ módszeréhez kapcsolódó, azt jelképező logót, amely egy kürtöt fújó, táncoló bohóc, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala a 213 629 számon Védjegyokiratként lajstromozta.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300015.emm>

A konduktív szemlélet örökérvényűsége

DR. FÖLDESI RENÁTA

Semmelweis Egyetem Pető András Kar, Konduktív Pedagógiai Intézet, foldesi.renata@semmelweis.hu

Dr. Pető András 1947/48 fordulóján kapott megbízást a Gyógypedagógiai Főiskola Mozgásterápiai Osztályának, a „Pestalozzi-ambulanciának” a vezetésére. Az ott elért sikerek elismeréseként nyílhatott meg később az Országos Mozgásterápiai Intézet, 1963-tól pedig a speciális szakemberképzés ügyét is felvállaló Mozgássérültek Nevelőképző és Nevelőintézete. Pető András 1967-ben bekövetkezett haláláig vezette az intézményt, amely 1985-től Mozgássérültek Pető András Nevelőképző és Nevelőintézete, 2014-től Pető András Főiskola néven működött, 2017-ben pedig Pető András Kar néven lett a Semmelweis Egyetem hatodik, legfiatalabb kara.

Az első intézménytörténeti mérföldkő óta 75 év telt el, mégis, az 1950-es években lefektetett alapok, a pedagógiai elvekké és módszertanná érlelt koncepció mögött évtizedek óta ugyanaz áll:

*„Az akaratlagos mozgásban sikerrel működésbe hozott akarati impulzus a hatalom és a boldogság érzésével ruházza fel a kisgyermeket. Amikor ellenben a kisgyermek azt tapasztalja, hogy mozgása korlátozott, és hogy tagjai nem követik akaratát, akkor elzárkózik, és viselkedésében visszafejlődik eredeti tehetetlenségéhez. Egy ilyen tehetetlen én átvezetése a bizalomteli mi-
be, egy ilyen gyermek felnevelése az elfojtás és a félelem minden fázisán keresztül az akaratlagos önmozgásig és a mi-élményig a mozgásbeli lebetséges önállóság elérése által – ez a szociális fenomén iskolapéldája, és módszertanilag figyelemre méltó jelenség nevelési szempontból.” [3]*

Pető András sokoldalú alkotó személyiség volt, aki orvosi és pedagógiai tevékenysége mellett filozófiai, antropológiai témákban is jártas lévén integratív szemlélettel közelített a rehabilitáció területéhez. Szakmai szocializációját a 20. század eleji Bécs szellemi közege határozta meg, ahol hatottak rá a formálódó lélektani irányzatok, a keleti tanok és az antropozófia gondolatvilága, valamint a Heilkunst – azaz a gyógyítóművészet szellemisége.

Orvosi hitvallását már a kezdetektől meghatározta a „humán teljesség” szemlélete, valamint a gyógyulási akarat fontosságának hangsúlyozása, illetve Steiner nyomán az a felfogás, miszerint a gyógyítás és a nevelés egymásba kapcsolódó szférák. Pető koncepciójában a pedagógiai folyamatban jelentős szerepe van ennek a sajátos egészség-, ember-, nevelés- és nevelődésképnek. Megközelítésének központjában a változásra képes ember áll, ebből következően a konduktív módszere nem a megjelenő tünetekre, hanem az egészre, a teljes személyiségre irányul. Célja az egyén adaptivitásának elősegítése, hiszen a diszfunkciót nem statikus állapotként definiálja.

A konduktív pedagógia a mozgásos képességekre irányuló nyilvánvaló hatása ellenére nem mozgásterápiaként vagy mozgáspedagógiaként határozza meg magát, hanem olyan komplex rendszerként, amelyben a motoros képességek fejlesztése a képességfejlesztés struktúrájában integráltan van jelen. A motoros–kognitív–affektív–kommunikatív, szociális szempontok együttes figyelembevételével kidolgozott nevelési program alkalmazásával tapasztalatunk szerint kialakítható egy jobb összerendezési, célszerűbb működési mód, tehát az ortofunkció.

A konduktív nevelési rendszer az intézményesülés kezdeteitől az egyén „akarási” képességein túl az interperszonális hatásokra is épít; fontos szerepet tulajdonít a cselekvést szervező és facilitáló együttes ritmusnak,

valamint a közösségben érzett sikerélmény motiváló funkciójának. A konduktoroknak ebben a kontextusban ma is elsősorban rávezető szerepük van a lehetőség szerinti legnagyobb önállóság elérése céljából.

Vállalásunk az eltelt évtizedek alatt nem változott: a „szubjektív funkciók” kiemelésével, azaz az érdeklődés felkeltésével, a szándék előmozdításával, a motivált állapot fenntartásával és ezáltal az aktivitás elérésével hatunk annak érdekében, hogy a cerebrál parézissel élő személy számára a strukturális károsodás ellenére elérhetőbb legyen egy funkcionálisabb létstratégia.

Irodalom

- FÖLDESI, R., & BALOGH, B. 2025: Ritmus és életrend a konduktív pedagógiában. – In: PETHŐ V., POLYÁK ZS. & VINCZE B. (szerk.): *Életreform-mozgalmak, pedagógiai és művészeti reformtörekvések a 20. század első felében: Válás és okkult hatások nemzetközi recepciója*. L'Harmattan Kiadó, ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Budapest, pp. 172–187.
- BALOGH, B., & FÖLDESI, R. 2023: Összetartozás: Pető András a felelősségről. – In: DARÓCZI E. & LACZKÓ S. (szerk.): *A felelősség*. Státus Könyvkiadó, Pro Philosophia Szegedi Alapítvány; Magyar Filozófiai Társaság, Szeged, pp. 356–373.
- PETŐ, A. 2021: *Filozófia*. – Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió, Budapest, 140 p. ISBN: 9789633315354
- FÖLDESI, R. 2020: The occurrence of natural healing procedures in András Pető's work. – In: VINCZE, B., KEMPE, K. & NÉMETH, A. (eds): *Hidden Stories – the Life Reform Movements and Art*. Peter Lang, pp. 267–280. ISBN: 3631811489, 9783631811481,
- HÁRI M., & ÁKOS K. 1971: *Konduktív pedagógia I.* – Tankönyvkiadó Vállalat, Budapest, 341 p.
- BALOGH, B. Z. 2023: *Az értelmes életre nevelés koncepciója az ezredforduló nevelésfilozófiai antropológiáinak tükrében.* – PhD-disszertáció, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola, 144 p.

A családok segítése a fejlesztésen túl

HÁMORI LILLA

Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat, tunyogi.szakszolgalat@gmail.com

Bevezető

A Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálatnál hosszú évekre visszatekintő hagyománya, hogy a terápiában részesülő gyerekeknek és családjaiknak időről időre különböző programokat szervezünk és ünnepeket tartunk. A munkatársak igénye az újabb és újabb ismeretek megszerzésére, technikák elsajátítására, és nem utolsósorban a kreativitásuk és játszani tudásuk azt hozta magával, hogy soha ilyen színes palettája nem volt a terápiás programokon túl szervezett eseményeinknek. Amellett, hogy jól érezzük magunkat és kicsit kizökkenünk a hétköznapiakból, számos más pozitív hozadéka is van ezeknek a programoknak: többek között fejlődik a mentális jóllétünk.

A Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat hogyan állítja a fejlesztés szolgálatába a családi, szabadidős programokat?

Amikor szülőként felvilágosítanak minket arról, hogy a régen várt babánk, gyermekünk fejlődésében eltérés mutatkozik, függetlenül a mértékétől, vagy tartósságától, onnantól a világ egy kicsit sötétebb hely lesz. Ha a hétköznapiakat a fejlesztés határozza meg, és nem az önfeledt babázás, fennáll a veszélye a család elszigetelésének, tudata beszűkülésének. Elsődleges célunk, hogy ez ne történhessen meg, alternatívákat kívánunk felajánlani a minőségi idő eltöltésére, ünnepnapok megünneplésére, a jelentéktelennek tűnő dolgok értékelésére. Akinek bármilyen típusú terápiában kell részt vennie, annak a következő szükségletei sérülhetnek:

- autonómia: tudjuk-e befolyásolni, ami velem/velünk történik?
- kompetencia: mire vagyok képes?
- tartozás valahova: kikkel állok kapcsolatban? [1]

A Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálatnál nem véletlen, hogy maga a terápia is kiscsoportos formában valósul meg, hiszen az előbb említett szükségletek sérülését kívánjuk többek között kivédeni, ezt nevezhetjük elsődleges prevenciónak is. De milyen további programokat szervezünk a terápián túl? Felsorolni is nehéz, hogy az évek során hova fejlődünk e tekintetben: őszi programkört le-

1. ábra: Mikulás ünnepség 2024.

2. ábra: Hangpancsi foglalkozás

havi rendszerességgel elindult a Szülőklub, amivel a nem titkolt szándékunk az volt, hogy elsősorban az édesanyákat zökkentsük ki a hétköznapokból, kamatoztassuk az értékes kapcsolatrendszerünket, melyeket az évek során kiépítettünk és nem utolsó sorban használjuk azt a megszerzett tudásunkat, melyre nagy szükség van, mégsem tud kibontakozni. Voltak meghívott szakértőink, kapcsolódó nevelés workshop, vezetett relaxáció, de szerveztünk alapvető újraélesztő tanfolyamot is, melyre a munkatársak és a szülők is jelentkeztek.

Korlátok

Lelkesedésünk ugyan töretlen, de küzdünk a passzivitás béklyójával, így szép kihívás számunkra a minél magasabb létszám elérése. Időről időre átugrandó akadályaink:

- passzivitás – háttérben érdektelenség, tudás hiánya, komfortzóna elhagyásának félelme,
- motiválatlanság – nehezen hisszük el, hogy „megéri” a befektetett energia (utazás vagy gyerekfelügyelet megoldása), ami által gazdagodunk és hosszú távú élmény a gyermeknek,

3. ábra: Baba koncert a MüPában 2025.

záró közös piknik, Mikulás várása, szülőkarácsony, farsangi multság, farsangi szülővacsonya, húsvét, anyák napja, színház és bábszínház, kirándulás, bűvész show, kiállítás, koncert, állatkerti séta, múzeum látogatás, hangpancsi, aromaterápiás relaxáció, szülőklub, játszótérezés, csapatépítő tréning.

3. ábra: Baba koncert a MüPában 2025.

Hagyománytisztelet és a jelen kihívásai

Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat (élén Tunyogi Erzsébettel) mindig is elkötelezett volt abban, hogy családokat a terápián túl is segíteni kell mentálisan. Illetve a gyerekeknek a kis ünnepek megszervezésével apró csodákat kell csempészni a hétköznapjaikba. [2] Ezt a szellemiséget visszük tovább és építjük, újítjuk az aktuális elvárásoknak megfelelően. Évekig dédelgetett álom vált valóra, mikor

- földrajzi távolság, közlekedés nehézsége,
- gyerekmentesnek hirdetett programok gyerekmentessége,
- túlzott elvárások – az ingyenes is lehet értékes?

Munkatársak mentális jóllétének elősegítése és a kiégés kivédése

Erzsébet vágyai közé tartozott, hogy körülötte egy olyan csapat épüljön, melynek tagjai feltétel nélkül elfogadják és szeretik a gyerekeket, szakmailag felkészültek, tudásvágyuk kiapadhatatlan, és nem a széthúzás; a viszály szítása szolgálja érdeküket. Nem állítom, hogy nem voltak a múltban személyes konfliktusok, hiszen egyre többen vagyunk: különböző korosztály, különböző háttér, de hasonló értékrend. A konfliktusok megoldására törekszünk, de soha nem a fejlesztés rovására, szülő ezekről nem tudhat. A kiégés minket is fenyeget, ezekre szolgálnak a következő programok:

- heti meeting,
- csapatépítő programok (kirándulások, vitorlázás, kerámia festés),
- születésnapok, névnapok megünneplése,
- szupervízió, tanácsadás,
- évzáró ebéd stb.

Hatások

A Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat által szervezett ünnepek és szabadidős programok elsődleges célja tehát a gyermek és családja mentális állapotának javítása, munkatársak mentális jóllétének segítése, és a kiégés megelőzése. Ezen törekvések megvalósulása közben pedig egy sor pozitív mellékhatásról is be tudunk számolni, ezek közül a legjelentősebb a társas kapcsolatok fejlődése. A mentális egészség és a társas kapcsolatok szorosan összefüggnek: a pozitív emberi kapcsolatok védelmet nyújtanak a stressz és a mentális betegségek ellen, javítják a közérzetet, a boldogságot és az ellenálló képességet. [3] A minőségi kapcsolatok hiánya negatív hatással lehet a mentális állapotra. [4]

Összefoglalva, a következő hatások elérését tűzzük ki célul minden alkalommal és büszkék vagyunk rá, hogy megvalósulásukat tapasztaljuk:

- társas kapcsolatok fejlődése (gyerek-gyerek, szülő-gyerek, szülő-szülő),
- bizalom erősödése (közös sors),
- minőségi együtt töltött idő (szülő-gyerek, közösségi szinten is),
- szülői kompetencia erősödése,
- (valahová) tartozás érzése, elfogadás, sorsközösség,
- a stressz/szorongás csökkenése, hangulat javulása, önbizalom és mentális jóllét növekedése, kiégés érzésének csökkenése,
- egyén kulturális gazdagodása.

Irodalom

<https://digital.batortabor.org/batorkodopalya/mi-fan-terem-a-terapias-rekreacio/>

TUNYOGI E. 2019: *Tunyogi Gyógyító Játékterápia sérült gyerekek fejlesztésére.* – Tunyogi Gyógyító Játszóház Alapítvány, Budapest, 260 oldal. ISBN: 978 615 004 322 7

SOLTER, A. J. 2020: *Gyógyító és kapcsolódó játékok.* – Kulcslyuk Kiadó, Budapest, 245 p.

ASEN, E., SCHOLZ, M. 2013: *Több család – egy terápia.* – Animula Kiadó, Budapest, 162 p. ISBN: 978 963 975 179 0

A Tunyogi Gyógyító Játékterápia, mint komplex korai fejlesztő módszer

JUHÁSZ ÉVA PETRA

Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat, tunyogi.szakszolgalat@gmail.com

Bevezető

Magyarország helyzete a korai fejlesztő módszerek sokaságának tekintetében egész Európában egyedülálló. A szülők az országsherte ingyenesen elérhető pedagógiai szakszolgálati ellátás mellett számos magán és alapítványi ellátó által kínált fejlesztések, terápiák közül választhatnak. A terápiás kínálat valódi elérhetősége és hozzáférhetősége azonban nagyon eltérő Budapest és az ország többi része között. [1]

A Tunyogi Erzsébet által kifejlesztett egyedülálló Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) már több mint 40 éve használt és dinamikusn fejlődő módszer, amely segíti a fejlesztésre szoruló gyermekeket és családjukat. A névadó által alapított Budapest belvárosi „Gyógyító Játszóház”, ma már Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálatként működik és születéstől az óvodai nevelés megkezdéséig várja az eltérő vagy megkésett fejlődésű gyermekeket és családjaikat.

Célunk Erzsébet munkásságának méltó folytatása, a Tunyogi Gyógyító Játékterápia alkalmazása a mindennapokban, ezen túl a módszer terjesztése, tanfolyamok tartása, intézményünk bővítése, Budapesten kívüli TGYJ-műhelyek elindulásának támogatása.

A Tunyogi Gyógyító Játékterápia helye a kora gyermekkori intervenciós ellátórendszerben

Kereki a nemzetközi gyakorlatból merített szélesn értelmezett definíciója szerint „*a kora gyermekkori intervenció magában foglalja a pre-, illetve perikonceptcionális időszak preventív jellegű szolgáltatásait, valamint a fogantatástól a gyermek iskolába lépéséig a gyermekekre és családjaikra irányuló ellátások, szolgáltatások összességét. ... a szűrés szakaszától, a probléma felismerésétől és jelzésétől kezdve az állapotmegismerésen, diagnosztizáláson keresztül magában foglalja a különböző habilitációs/ rehabilitációs, a (pszicho)terápiás, valamint a gyógypedagógiai tanácsadó, kora fejlesztő és gondozó tevékenységet, illetve a juttatások rendszerét is.*” [2]

A Tunyogi Gyógyító Játékterápia magába foglalja ezen tág értelmezésű definíció számos elemét, születéstől a gyermek óvodába lépéséig végzünk állapotfelmérést, komplex terápiás ellátást nyújtunk, és számos egyéb tevékenységgel segítjük a gyermek képességeihez mért harmonikus fejlődését és a család mentális egészségét.

Mitől egyedi a Tunyogi Gyógyító Játékterápia módszere?

A TGYJ módszerének egyedisége több tényezőtől tevődik össze.

Komplex terápiás ellátást nyújt: a szenzomotoros, tanulási képességet fejlesztő és logopédiai program összehangolt alkalmazása révén azonos hangsúllyal támogatja a fejlődés minden területét, a gyermekeket egész lényként tekintti.

A terápiás programunk **intenzív**, a családok heti 2, de akár 5 alkalommal is részt vesznek a fejlesztésben. A **csopartos** fejlesztési forma már egészen kisgyermekkortól segíti a gyermekek szocializációjának fejlődését, és a szülők számára a közösséghez tartozás érzését erősíti.

Az egymásra épülő **6–8 hetes fejlesztő programok** – melyeket mindig rövid terápiás szünet követ – megadják a lehetőséget az elegendő ismétlésre a kijelölt fejlesztési cél elsajátításához, beépítéséhez, valamint teret adnak a szükséges pihenésnek is.

A TGYJ minden elemét átszövi és keretezi az évszaknak, ünnepnek megfelelő **dramatikus játékhelyzet**, amely képes megteremteni a gyermek számára azt a motivált és érzelmileg bevonódott állapotot, amelyben leghatékonyabban tud megvalósulni a fejlesztés.

Az intézményben megvalósul a szoros **transzdiszciplináris team-munka**, ahol egymás szakértelmét és tudását elismerve összedolgozunk a mindennapi fejlesztésben. Fontosnak tartjuk a folyamatos szakmai önképzést, rendszeres szupervízióval is támogatjuk a munkatársak lelki jóllétét. Szerencsések vagyunk, amiért intézményünk **kiváló eszközellátottságú**.

A TGYJ **fókuszában** mindig a **család** áll. Törekszünk a szülőkkel a partneri viszony kialakítására, a szülői kompetencia elismerésére és bátorítására. A módszer fontos eleme a szülők aktív bevonása a mindennapi fejlesztésbe, valamint a családok számára szervezett ünnepek és szabadidős programok, melyek hozzájárulnak a családok mentális jóllétéhez. [3]

Irodalom

- MESZÉNA T. 2019: A családközpontú koragyermekkorai intervenció működése, alapelvei és szereplői. – In: MESZÉNA T. (szerk.): *Kaleidoszkóp – Rendszerszemléletben a korai terápiás háromszög – Módszertani anyag*. Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft., Budapest, pp. 19–36.
- KEREKI J. 2019: A kora gyermekkorai intervenció rendszer. – In: VEKERDY-NAGY ZS. (szerk.): *A gyermekrehabilitáció sajátosságai*. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest, pp. 416–437.
- TUNYOGI E. 2019: *Tunyogi Gyógyító Játékterápia sérült gyermekek fejlesztésére*. – Tunyogi Gyógyító Játszóház Alapítvány, Budapest, 260 p. ISBN: 978 615 004 322 7

Szeretni kell, ennyi az egész!

KÁSA MÁRIA

Csongrád Csanád Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Csongrádi Tagintézménye, szkemia1@gmail.com

Bevezető

1. ábra: Tunyogi E.: Gyógyító játék a családban

dányt szerettem volna kérni „Tunyogi Gyógyító Játékterápia sérült gyerekek fejlesztésére” [2] című könyvből. A könyv 2019. november 07-én kedves szavak kíséretében alá is lett írva...

TGYJ-terapeuta képzés – Erzsébet öröksége tovább él

2023–2024. évben elvégeztem először a TGYJ – Alapozó, majd pedig a TGYJ – Haladó képzést. Már az első pillanatoktól kezdve bebizonyosodott számomra, hogy a szellemiség és eszme, a szemlélet, amit Erzsébet képviselt, tovább él nem csak az intézmény falai között, hanem volt munkatársai szakmaiságában és szívében is.

Tunyogi Erzsébet és a TGYJ-terapeuta képzés szemléletformáló és szemlélet-megerősítő hatása a gyógypedagógusi munkámra.

Első szakdolgozatomnak 2003-ban a „Szeretni kell, ennyi az egész? Fogyatékos gyermek a családban” címet adtam. Az volt az első dolgozat, melynek egyik alap szakirodalmi Tunyogi Erzsébet: Gyógyító játék a családban [1] című könyve.

Tunyogi Erzsébet, a példakép

Erzsébet munkásságát, szakmai életét folyamatosan figyelemmel kísértem, hiszen a gyermek és családközpontú hozzáállás nagyon közel áll az én szívemhez is. Minden, a látókörömbé került, vele készült interjú, cikket megnéztem és elolvastam. Egyszer-egyszer bátorságot is vettem, hogy írjak neki, gratuláljak pl. A KORE- konferencián tartott előadásához, érdeklődjek tanfolyam indulásról. Mindig készségesen válaszolt. 2019. október végén újra felvettem Erzsébettel a kapcsolatot, dedikált példányt szerettem volna kérni „Tunyogi Gyógyító Játékterápia sérült gyerekek fejlesztésére” [2] című könyvből. A könyv 2019. november 07-én kedves szavak kíséretében alá is lett írva...

2. ábra: Tunyogi E.: Tunyogi Gyógyító Játékterápia sérült gyerekek fejlesztésére

TGYJ a gyógypedagógiai munkámban

A Tunyogi Gyógyító Játékterápiát, annak elemeit nagyon jól tudtam alkalmazni a súlyosan-halmozottan sérült tanulóknál csoportban, és jelenlegi munkahelyemen és munkakörömben, a korai fejlesztés- és gondozásban is. Bármilyen korú és sérültségű is a gyermek, akivel foglalkoztam és foglalkozom, közös pont a foglalkozások játékos keretének megtartása, hiszem amint azt érzi a gyermek, hogy funkciótréning zajlik, elveszti motivációját és kilép a feladathelyzetből.

SZERETNI KELL, ENNYI AZ EGÉSZ!

A több mint 20 éve feltett kérdésre a válasz megszületett „Szeretni kell, ennyi az egész!” De nem mindegy, hogy hogyan szeretünk, meg kell tanulni „jól szeretni”...

„Minden gyermeknek, legyen egészséges, akár beteg, szeretetre van szüksége, és aki ezt tudja, annak egyetlen kötelessége, hogy olyan szeretetet nyújtson, aminek nem a saját megelégedettsége a célja, hanem, hogy azt a gyermek elfogadja és felhasználja fejlődésében.” (CLARA CLAIRBORNE PARK) [3]

Irodalom

TUNYOGI E. 1995: *Gyógyító játékok a családban.* – Tárogató Kiadó, Budapest, 93 p. ISBN: 963 8491 64 7

TUNYOGI E. 2019: *Tunyogi Gyógyító Játékterápia sérült gyerekek fejlesztésére.* – Tunyogi Gyógyító Játszóház Alapítvány, Budapest, 260 oldal. ISBN: 978 615 004 322 7

PARK, C. C. 2001: *Autista a kislányom.* – White Golden Book Kft., Budapest, 238 p. ISBN: 963 005 674 7

Beszéljünk a babák nyelvén – A TGYJ szemléletének alkalmazása a kisgyermekek korai logopédiai terápiájában

KISZTNER LILIÁNA

Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat, tunyogi.szakszolgalat@gmail.com

Bevezető

Napjainkban egyre gyakrabban találkozunk a megkésett vagy akadályozott beszédfejlődés problémájával. Miért lehet az, hogy egyes gyermekek már egyéves korukban elkezdik használni első szavaikat, mások viszont még két–hároméves korban sem beszélnek? A beszéd az emberi kommunikáció egyik legösszetettebb eszköze, a nyelvi készségek kialakulásához pedig megannyi részképességnek kell megfelelően fejlődnie. Mindezen részképességek drámai keretbe foglalt, játékos fejlesztését öleli fel a Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ), hiszen a legújabb fejlődéslélektani és idegtudományi kutatások is megerősítik, hogy a közös játék már csecsemőkortól kezdve kulcsszerepet játszik a kommunikációs eszközök elsajátításában.

A beszéd, mint feladat

A mai szülőkre rengeteg információ zúdul azzal kapcsolatban, hogy gyermeküknek mikor milyen fejlődési mérföldkőnél kell tartania, de annál kevesebb szó esik arról, hogy ezekhez milyen folyamatok vezetnek el. Beszéd tekintetében jellemzően kétéves korban következik be egy nagymértékű aggodalom, hiszen ekkor már nem lehet annyival elintézni, hogy a gyermek csak lusta és majd megtanulja. Ekkor már a játszótéren vagy a bölcsődében is feltűnik a szülő számára, hogy a hasonló életkorú gyermekek más szinten tartanak, s ez frusztrációt kelt bennük. Ilyenkor sok családban a beszéd hirtelen tanítási feladattá válik és a gyermek által leggyakrabban hallott utasítás a következő lesz: „Mondjad, mondjad szépen!” Ugyanakkor ez a megközelítés többnyire nem hozza meg a kívánt eredményt, és a gyermek frusztrálttá válik.

A beszéd, mint kapcsolódás

A beszéd alapjainak lefektetése már csecsemőkori kezdődik. A gyermekek már 1–2 hónaposan is érdeklődően figyelik a felnőttek arcát, mimikájukat, s előnyben részesítik az emberi hangot más zajokkal szemben. 2–4 hónapos kor között megindul a gőgicsélés, amelyre, ha a szülő válaszkészen reagál, megismétli a baba által adott hangokat, a gyermek számára nem csupán akusztikus inger jön létre, hanem ez az interaktív visszatükrözés lesz az első tapasztalat arról, hogy a saját viselkedése hatással van másokra.

Az idegtudomány ezt az élményt a társas kontingencia [1] felismerésének nevezi, annak megtapasztalását, hogy cselekedeteink válaszokat váltanak ki a környezetből. A fejlődéslélektan kutatásai szerint ez az interaktív utánpótlás aktiválja az agy szociális tanulási hálózatait is. [2][3] Miután a baba megtanulja hangjainak következményeit, ez a gőgicsélés 4–6 hónapos korra akaratlagossá válik. [4] A szülői utánpótlás tehát elengedhetetlen a beszédfejlődés megalapozásához.

A közös játék, ami megtanít beszélni

Manapság az emberek többsége eltávolodott ettől az ösztönszerű spontán játékoságtól, s a szülők is inkább a teljesítményorientált fejlesztés lehetőségét keresik. A Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) egyik különlegessége, hogy a szülőt, szülői mivoltában erősíti meg, bevonva őt a játékos fejlesztési folyamatba. Olyan tudással vértézi fel, amellyel képessé válik úgy játszani gyermekével, hogy annak célzott fejlesztő hatásai legyenek, de mégis élvezetes maradjon az együtt töltött idő. Hiszen a beszéd kommunikációval, a kommunikáció kapcsolódással kezdődik. Ezen logika mentén világossá válik, hogy a képernyő előtt töltött idő nem segíti elő a beszédfejlődést, hiszen a gyermek csak passzív megfigyelője a történéseknek. A beszédfejlődés nem akkor indul el, amikor a gyermek kimondja az első szavát, hanem akkor, amikor a rá mosolygó felnőttre visszamosolyog. Megszületik a kölcsönösség és a közös játék, ami megtanít beszélni.

Irodalom

- [1] GOLDSTEIN, M. H. & SCHWADE, J. A. 2008: Social feedback to infants' babbling facilitates rapid phonological learning. – *Psychological Science* 19/5, 515–523. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2008.02117.x>
- [2] MARSHALL, P. J. & MELTZOFF, A. N. 2011: Neural mirroring mechanisms and imitation in human infants. – *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences* 366(1567), 506–513. <https://doi.org/10.1098/rstb.2010.0200>
- [3] RIZZOLATTI, G. & SINIGAGLIA, C. 2010: The functional role of the parieto-frontal mirror circuit: Interpretations and misinterpretations. – *Nature Reviews Neuroscience* 11/4, 264–274. <https://doi.org/10.1038/nrn2805>
- [4] http://www.koragyermekkor.hu/a_gyermek_fejlodes
- [5] TUNYOGI E. 2019: Tunyogi Gyógyító Játékterápia sérült gyerekek fejlesztésére. – Tunyogi Gyógyító Játékház Alapítvány, Budapest, 260 oldal. ISBN: 978 615 004 32 27

Az akkreditált TGYJ-terapeuta továbbképzés

KOFRÁNNÉ RÉMI ANNAMÁRIA

Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat, amrami@gmail.com

Bevezető

Tunyogi Erzsébet az általa megteremtett Tunyogi Gyógyító Játékterápia komplex fejlesztő módszert [1] sokféle fórumon oktatta – 200 órás intenzív tanártovábbképzési program részeként – tanító- és óvópedagógus-képzésben főiskolán, valamint egy féléves kurzus keretein belül a kaposvári egyetem gyógypedagógusait is megismertette a TGYJ módszerével. A Tunyogi Gyógyító Játékterápia védjegyokiratának felhatalmazása alapján pedig intenzív tanfolyamokat tartott olyan szakembereknek, akik maguk is a korai fejlesztésben, illetve sérült gyermekek fejlesztésében dolgoztak, valamint együttnevelésben résztvevő óvópedagógusoknak. Ez utóbbi tanfolyamoknak intézményünk adott otthont: a résztvevők a terápiás munka helyszínén sajátíthatták el a TGYJ egyedülálló módszerét – rengeteg hospitálással, sok gyakorlati munkával és az új tudományos ismereteket közvetítő elméleti előadásokkal segítve a tanulási folyamatot. Ennek a képzésnek a sikeres teljesítése után a résztvevők olyan oklevelet kaptak Tunyogi Erzsébettől, mely feljogosította őket a sérült gyermekek Gyógyító Játékterápiával történő rehabilitációjára.

Tunyogi Erzsébet hirtelen, tragikus halálával azonban a szakemberek képzése rövid időre kényszerűen szünetelt, hiszen számunkra megszűnt a védjegyokirat felhatalmazása a módszer tanfolyami ismeretanyagként történő átadására. Annak érdekében, hogy a Tunyogi Gyógyító Játékterápia komplex fejlesztő módszert továbbra is oktathassuk az érdeklődő szakemberek számára, belevágtunk az akkreditációs folyamatba.

A TGYJ-képzés felépítése, célja, célcsoportja

Az Oktatási Hivatal 2021. novemberében jóváhagyta a Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) sérült csecsemők és kisgyermek komplex korai fejlesztésére – Alapozó tanfolyam [2] című pedagógus-továbbképzési programot, a képzésre az alapítási engedélyt megadta. Erre a 60 órás, 60 kreditpontot érő képzésre épül a 90 órás, 90 kreditpontot érő Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) sérült csecsemők és kisgyermek komplex korai fejlesztésére – Haladó tanfolyam [3], melynek programját az Oktatási Hivatal 2023. áprilisában fogadta el és hagyta jóvá alapítási engedélyét.

Folytatható tehát ennek az egyedülálló korai fejlesztő módszernek a terjesztése, melyre folyamatos az igény a szakemberek felől. Az akkreditált TGYJ-továbbképzés felkerült a pedagógusok számára a 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendeletben (a pedagógus-továbbképzés rendszeréről) előírt választható képzések listájára [4].

A TGYJ Alapozó tanfolyamát a szakemberek szélesebb köre számára hirdettük meg: egyfelől minden olyan, korai fejlesztésben dolgozó szakembert (gyógypedagógust, logopédust, konduktort, gyógytornászt, fejlesztő pedagógust) várunk, akik mindennapi terápiás munkájukat szeretnék friss szemlélettel megújítva végezni, másfelől azokat a kisgyermek nevelésében-oktatásában részt vevő szakembereket, akik az eltérő fejlődésmentű gyermekeket integráltan nevelik-oktatják (kisgyermeknevelőt, óvodapedagógust, tanítót), vagy ebben a munkában asszisztensként segédkeznek. Hiszen Tunyogi Erzsébet egyik fő célja az volt, hogy olyan

módszert adjon ezeknek a szakembereknek a kezébe, akik képesek a többségi közösségekben adekvát ellátást nyújtani az integrációban résztvevő gyermekeknek.

A TGYJ Haladó tanfolyamát már csak azok a szakemberek végezhetik el, akik elvégezték a TGYJ Alapozó tanfolyamot és akiket alapvégzettségük szerint végzik az eltérő fejlődésmentű gyermekek szorosán vett fejlesztését, azaz gyógypedagógusok, logopédusok, konduktorok, gyógytornászok és fejlesztő pedagógusok. A két tanfolyam (összesen 150 óra) sikeres elvégzése után a résztvevők olyan tanúsítványt kapnak, mely feljogosítja őket a Tunyogi Gyógyító Játékterápia önálló használatára a korai fejlesztésben, illetve a halmozottan sérült kisgyermek fejlesztésében.

A TGYJ Alapozó és TGYJ Haladó tanfolyamok közös jellemzői

Tunyogi Erzsébet oktatási hagyományait követve építettük fel a módszer akkreditált továbbképzési programját. A TGYJ Alapozó tanfolyam résztvevői kétszer három és fél napot töltenek az intézményben, két egymást követő fejlesztési programidőszakban, a TGYJ Haladó tanfolyam résztvevői pedig háromszor három és fél napot, szintén három, egymást követő fejlesztési programidőszakban. A képzés utolsó helyszíni napját követő tizedik napon kell leadniuk a zárófeladatokat, melyek kiértékelését követően 10–14 napon belül kapják kézhez a tanúsítványt.

Ezek a tanulmányi időszakok nagyon intenzívek és erősen élményalapúak: a hallgatók többféle hospitálási szempontsor alapján figyelik meg a fejlesztő foglalkozásokat, különféle gyakorlati feladatokat kell megvalósítaniuk a képzési helyszínen, páros és kiscsoportos munkák keretében dolgozzák fel a tananyagot, előadásokat hallgatnak, valamint érzékenyítő foglalkozásokon, közös játékokon keresztül élik meg a tanultakat. Az ismeretek elsajátításához a hallgatók nyomtatott segédanyagokat kapnak, az előadások anyagához pedig elektronikus hozzáférést biztosítunk.

Az egyes tanfolyamokon a hallgatói létszámot 8 főben maximáltuk. Ezt egyrészt a fejlesztő intézményünk méretei, másrészt magának a módszernek, a Tunyogi Gyógyító Játékterápiának a szellemisége indokolja. A kis létszám a visszajelzések alapján beválni látszik: a résztvevők úgy érezték, nagyon hatékony és mélyre ható tanulási folyamatban volt részük – ezt a minimális hiányzás is bizonyítja. Különös öröm számunkra, hogy egy-egy tanfolyam hallgatói között olyan szakmai és emberi kapcsolat jön létre, mely a tanfolyam végeztével is megmarad.

A TGYJ Alapozó tanfolyam részletes bemutatása

A TGYJ Alapozó tanfolyam szándékaink szerint a résztvevők szakmai tudását olyan elméleti és gyakorlati ismeretekkel gazdagítja, amelynek elsajátítása után képesek lesznek mindennapi fejlesztő/nevelő munkájukat magabiztosabban és hatékonyabban végezni, a TGYJ szemléletét és egyes elemeit adekvátan alkalmazni.

A továbbképzés 4 nagy tematikai egység köré épül: 1) a TGYJ módszerének rövid, összefoglaló ismertetése; 2) a fejlesztésre szoruló gyermek és családjának, mint a fejlesztés sarkalatos egységének megismerése a pszichológiai, fejlődéslélektani ismeretek tükrében; 3) a gyógyító játék fogalma, szerepe, hatása a TGYJ-ben; 4) a TGYJ-terapeuta feladata, személyiségének fontos jellemzői, szakmai eszköztára.

A továbbképzés végére teljesítendő tartalmi követelmények: a résztvevő sikeresen sajátítsa el a Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) szemléletét, ennek megfelelően tudatosan teremtsen meg saját, foglalkozásvezetői szerepét. A rábizott gyermekeknek és családjuknak legyen képes érzékeny és hiteles segítőtje lenni. Legyen tisztában a koragyermekkorai szülő-gyermek kapcsolat jellemzőivel, képes legyen felismerni a jellegzetes kapcsolódási mintákat. Értse meg, a szülő-gyermek kapcsolat milyen hatással van a gyermek fejlődésére, különös tekintettel a kognitív, szociális és pszichés vonatkozásokra. Az elsajátított ismeretek birtokában tudjon útmutatást adni a családoknak a nehéz helyzetekből kikerülni, valamint a gyermek kíváncsiságát, motivációját a játék segítségével felkelteni, ébren tartani, biztosítva ezáltal képességeinek folyamatos fejlődését. A résztvevő

1. ábra: Az első TGJY – Alapozó tanfolyam végzősei

legyen képes felismerni saját segítői szerepének pozitív és negatív vonatkozásait, hiányosságait legyen képes folyamatos önképzéssel pótolni.

A tanfolyam sikeres elvégzése a résztvevőt feljogosítja arra, hogy a TGJY szemléletét és egyes elemeit saját, mindennapi munkájában alkalmazza, valamint TGJY-terapeuta irányítása mellett segídezhet TGJY-foglalkozások vezetésében.

A TGJY Haladó tanfolyam részletes bemutatása

A TGJY Haladó tanfolyam a résztvevők szakmai tudását a TGJY módszerének teljes elsajátításával gazdagítja. A TGJY olyan komplex korai fejlesztő módszer, amely hatékonyan segíti egyrészt a kisgyermek fejlődésbeli elmaradásainak leküzdését, valamint mentális jóllétét. Másrészt hozzásegíti a családot gyermekük fejlődésének még eredményesebb támogatásához. A szakemberek a TGJY módszerének alkalmazásával jelentősen hozzájárulhatnak a gyermekek képességei maximumának kibontakoztatásához.

A továbbképzés 6 nagy tematikai egység köré épül: 1) a TGJY elméleti alapjai, tudományos háttere; 2) a TGJY-foglalkozások típusai, tervezése, megvalósítása; 3) a TGJY-t alkalmazó team; 4) a TGJY mentálhigiénés vonatkozásai, a család megsegítése; 5) a TGJY vizsgálati protokollja; 6) kiegészítő gyermekorvosi ismeretek és az eltérő fejlődésment.

A továbbképzés végére teljesítendő tartalmi követelmények: a résztvevő, miután sikeresen elsajátította a Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGJY) szakmai módszertanának elméletét, ennek megfelelően, eredeti végzett-

2. ábra: Az első TGJY – Haladó tanfolyam végzősei

ségéhez illeszkedően megtervezi egy rábizott kicsoport szenzomotoros vagy tanulási képességet fejlesztő, illetve logopédiai programját egy adott időszakra. A résztvevő képes az általa megtervezett programnak a gyakorlati megvalósítására a megfelelő fejlesztő eszközök, zenei-verses segédanyagok igénybevételével és a programhoz illeszkedő dramatikus játékkeret megteremtésével, következetes alkalmazásával. A fejlesztő foglalkozás vezetése közben képes egyaránt figyelni a csoport és az egyének haladására: észreveszi a közvetlen vagy szóban irányítható beavatkozások szükségességét, képes a gyermekek aktuális terhelhetőségi állapotához igazítani a program megvalósítását, felismeri a differenciálás szükségességét és megfelelő módon alkalmazza, példát mutat a gyermekével együtt részt vevő szülőnek a játék kiemelt szerepére a gyermek által leküzdendő nehézségekben. A résztvevő képes átlátni a csoport fejlődését, azt helyesen értékelni, ennek megfelelően dönteni a csoport tagjainak a csoportban maradásáról, valamint meghatározni a következő időszak fejlesztési feladatait. Továbbá a résztvevő sikeresen tudja alkalmazni a TGYJ szakmai módszertanát a fejlesztésre jelentkező gyermek vizsgálatában, ennek alapján képes adekvát felvételi státuszt és fejlesztési tervet készíteni számára, a fejlesztés lezárásakor pedig képes róla szakmailag korrekt értékelési lapot, illetve pedagógiai szakvéleményt írni.

A továbbképzés sikeres elvégzésével a résztvevő képesített TGYJ-terapeutaként a Tunyogi Gyógyító Játékterápiát mint komplex korai fejlesztő módszert önállóan végezheti.

A TGYJ-képzések tapasztalatai

Álmunk, hogy Budapesten kívül is működjenek TGYJ-t alkalmazó műhelyek, beteljesüléséhez közeleg. 2023 novembere, az első TGYJ Haladó tanfolyam indulása óta országsszerte (Békéscsaba, Dunavecse, Kalocsa, Kisbér, Mór, Nyíregyháza, Csongrád) 16 végzett TGYJ-terapeuta használja részben vagy egészben a Tunyogi Gyógyító Játékterápiát az eltérő fejlődésmentű gyermekek korai fejlesztésében. Ebben a kezdeti szakaszban többféle nehézségbe ütköznek a frissen végzett TGYJ-terapeuták: mivel még kevesen vannak, ráadásul egymástól távol eső helyeken, így TGYJ-terapeutaként nincs körülöttük TGYJ-terapeutákból álló team. A pedagógiai szakszolgálatok keretén belül a korai fejlesztésben dolgozó végzett TGYJ-terapeuták csupán a saját végzettségüknek megfelelő területen használhatják a TGYJ módszert (pl. kognitív fejlesztés) – ennek következtében a módszer komplexitása csorbul. Másik elgondolkodtató tapasztalat, hogy akik önállóan kezdik el alkalmazni a TGYJ-t, komplexen és/vagy adaptálva, azok ezt egyelőre csak magánúton tudják alkalmazni, nem intézményesített keretek között. Fontos igényként merült fel a végzett TGYJ-terapeuták körében a képzésen megszerzett ismeretek mélyítése, frissítése, így 2025 áprilisának végén megszerveztük számukra az első workshopot.

Továbbra is töretlen lendülettel folytatjuk a TGYJ-terapeuták képzését és bízunk abban, hogy a fővároson kívül egyre több településen tudjuk a rászorulóknak számára földrajzilag közelebb vinni, elérhetővé tenni a TGYJ komplex korai fejlesztő módszerét.

Irodalom

- TUNYOGI E. 2019: *Tunyogi Gyógyító Játékterápia sérült gyerekek fejlesztésére*. – Tunyogi Gyógyító Játszóház Alapítvány, Budapest, 260 oldal. ISBN: 978 615 004 322 7
- Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) sérült csecsemők és kisgyermek komplex korai fejlesztésére – Alapozó tanfolyam: <https://www.oktatas.hu/piradminisztracio/!PIR2/tovabbkepzesek/13749/publikus-adatok>
- Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) sérült csecsemők és kisgyermek komplex korai fejlesztésére – Haladó tanfolyam: <https://www.oktatas.hu/piradminisztracio/!PIR2/tovabbkepzesek/16234/publikus-adatok>
- A 2025/2026-os tanévben szervezhető pedagógus-továbbképzések listája: https://www.oktatas.hu/pir/!PIR2_PUBLIC/publikus-felulet

A diagnosztika és a fejlesztés kapcsolata

DR. KÓNYA ESZTER

Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat, konya.eszter@gmail.com

Összefoglalás

A korai fejlesztés olyan interdiszciplináris együttműködés, melynek kiindulópontja a pontos neurológiai diagnózis. Ebben szerepet kap a műszeres, a képalkotó, a genetikai és az anyagcsere-vizsgálatok mellett a klasszikus- és a fejlődésneurológiai kivizsgálás, úgymint a beszéd, a mozgás és a kognitív képességek vizsgálata. Ezek alapján tervezhető a komplex egyéni terápia, és jósolható a várható eredmény. A fejlesztés nyomon követéséhez elengedhetetlenek a rendszeres státuszvizsgálatok. A terápia csapatmunka, ezért fontos a munkatársak edukálása a felmerülő esetleges problémákról, tünetekről, rendellenességekről. Végül lényeges feladat a szülők felvilágosítása, amely egyrészt az aggodalmuk csökkentésében, másrészt a fejlesztésbe való hatékony bevonásukban játszik szerepet.

Szárnypróbálgatás frissen végzett TGYJ- terapeutaként – egy látásában akadályozott csecsemő komplex fejlesztése TGYJ-vel, esetismertetés

PUSKÁSNÉ SZÜCS MÁRTA

szucs.marta89@gmail.com

Bevezető: „hívószó, felkérés az első szárnybontogatásra”

A bemutatómat egy szimbólum köré építettem – tisztelegve a Tunyogi Gyógyító Játékterápia dramatikus keretének. Ez a jelkép a szárnypróbálgatás, mely párhuzamba állítható a TGYJ terapeuta szerepem kibontakoztatásával, illetve a segítő kezeim közé került család és kiemelt tekintettel a gyermek szárnybontogatásaira. Nyári szabadságom kezdetén egy 5 hónapos látásában akadályozott kisleány szülei kérték a segítségemet. Az édesanya „segélykiáltása” megérintett, így rövid mérleget követően – a lehetőségeimre, az Anna életkorára, a friss szakorvosi leleteire, illetve az állapotára való tekintettel – a fennmaradó nyári időszakra (7 hétre) jó szándékból elvállaltam a csecsemő TGYJ terápiai kísérését.

Anamnesztikus adatok: „a kiindulási alap”

A várandósság folyamán Anna édesanyjának mindvégig nyitva volt a méhszája 1 cm-re, így terhessége alatt szoros orvosi nyomonkövetést igényelt. Az újszülött a 39. gesztációs héten, természetes úton jött világra, 3700 g súllyal, 8/10/10-es APGAR értékkel. Korai adaptációja zavartalanul zajlott, de icterusa miatt 1 napig fototerápiában részesült. 6 napos korában táplálási nehezítettség és sárgaság miatt felvették a helyi kórház gyermekosztályára, ahol a tünetek okának felderítésére kivizsgálások indultak. Gasztroenterológiai-, illetve az emelkedett GGT érték és hyperbilirubinaemia miatt infektológiai ellátásba is vették. A csecsemőnél kb. 3 hónapos korában a szülők átlagostól eltérő szemtartást-, és mozgásokat észleltek: szemével kifejezetten sokat tekintett jobb oldalra, figyelme vizuális eszközökkel nem volt felkelthető, és nystagusa is volt. Annát 3,5 hónaposan szemészeti és neurológiai vizsgálatok következtében egy klinikai vizsgálatra utalták be, ahol kimondták, hogy a csecsemőnek axiális dominanciájú hipotóniája van, illetve a szemészeti vizsgálaton felmerült a nervus opticus hypoplasia (ONH) lehetősége, esetleg a megkéssett látásfejlődés, illetve a Leber-féle congenitalis amaurosis diagnózisa is. A VEP (vizuális kiváltott válasz) vizsgálat mindkét oldalon jelentős prae- és postchiasmális látópályamenti működészavarra utaló eltérést talált. A koponya MR felvételen hypoplasias vermis került leírásra. A látászavar és a hipotónia hátterének felderítésére genetikai vizsgálatra küldtek mintát, aminek az eredménye még nem érkezett meg. Felmerült az intrauterin életben történt cytomegalo vírusfertőzés (CMV) gyanúja, ugyanis a vizsgálatok lezajlott fertőzést mutattak ki Annánál és az édesanyjánál is. A toxoplasma eredménye negatív. Infektológiai nyomon követése eleinte havonta történt, de a májfunkciós értékek javulásával ez két hónapra növekedett. Altatásos ERG vizsgálata a konferenciát követően valósul meg. Az orvosi javaslatokon korai fejlesztésre való jogosultság (tiflopedagógia) és rendszeres gyógytorna foglalkozások szerepelnek. Találkozásunkkor gyógytornász szakember segítségét már kapta, az orvosi szakvéleményekre való tekintettel a szakértői bizottsági véleményét is kiállították, ellátására kijelölve egy helyi szakszolgálati feladatokat ellátó intézményt; azonban a korai fejlesztése, konduktív- és tiflopedagógiai foglalkozásai a nyári szabadságolás miatt nem kezdődtek el, vagy egy ideig szüneteltek. Anna látási akadályozottságára így hónapokig nem kapott volna szakszerű segítséget.

„Az első szárnycsapások, elrugaszkodás a talajtól”

A közös munka egésze folyamatos, szakszerű ismeretelsajátítást, önképzést és folytonos mentori konzultációt igényelt. Ezeknek köszönhetően sokrétű ismerettel és biztos szakmai megalapozottsággal kezdhettem a 7 hetes program megtervezéséhez: az életkor fejlődéslélektanának és a csecsemő sérülésének figyelembevétele mellett a dramatikus téma kidolgozásához, a játékeszközök megfelelő repertoárjának megalkotásához és beszerzéséhez, a zenei anyagok, dalok és mondókák kiválasztásához. A komplexitásra való törekvés mellett – kipróbálhattam magam a szenzomotoros és a tanulási képességek fejlesztése programtervezet megalkotásában és átadásában egyaránt –, mégis igyekeztem a látásfejlesztés hangsúlyosságát megtartani, illetve a bemutatóban is ezt előtérbe helyezni.

A szülők, illetve a családot körülvevő szakemberek szerepe és támogatása a „repülni tanulásban”

A szülők a családjukat, a gyermeküket ért tragédia következtében igyekeztek minden követ megmozgatva segítő szakemberekhez fordulni. Reménykedtek a külső segítség hatásában, így bizalmat fektettek a TGYJ terápiába és szakemberként belém: a tudásomba és a módszerem hatékonyságába. A TGYJ-s tanulmányaim során megtanultam, hogy a játékosság és a játék az elfogadás gesztusa, illetve a megismerés leghatékonyabb eszköze, ezért az anya-gyermek szimbiózisra tudatosan hatva, játékkal törekedtem arra, hogy „megszólítsam” a szülőt, és motiváljam a játékhelyzet megteremtésére. A szülő fokozatosan kibontakozó felszabadultsága a játék során pozitívan hatott a gyermek tevékenységére és együtt, közösen – a lehetőségeikhez mérten – kimagasló eredményeket, ugrásszerű pozitív változásokat értek el ez alatt a 7 hetes időszak alatt. Emellett igyekeztem a szülőnek mentálhigiénés eszközökkel támogatást nyújtani: a kötetlen, és általa kezdeményezett segítő beszélgetésekkel próbáltam támogatni a terápiás folyamat sikerét: a negatív érzéseinek, érzelmeinek a kimondását, ezzel a felszabadulását, a pozitív változások meglátását és – az apró lépések elvét követve – azok verbalizálását is.

Elengedhetetlennek tartottam, hogy az adott időintervallumban a családot körülölelő szakembergárdával (gyógytornász, védőnő és egy idő után a leendő fejlesztő szakemberek, köztük a tiflopedagógus) kapcsolatot létesítsek, folyamatos konzultációs lehetőségeket teremtsék, hogy együtt támogthassuk a gyermeket és családját ebben a kezdeti, nehéz időszakban. A szakemberekkel történő együttműködés kölcsönössége lehetővé tette, hogy egymás munkáját segítsük, és egymás eredményeire építve segítsük Anna előrehaladását. A konzultációk a terápia végére átfordultak személyes esetátadásba (a tiflopedagógus irányába), és az ősz beköszöntével nyomon követésbe is.

„A repülési órák” apró lépésekkel

A képzés útravalójául kapott intelmek szem előtt tartása mellett kezdtem TGYJ terapeutaként segítséget nyújtani. A gyermeket az édesanyjával egységben figyelve, empatikusan igyekeztem a családhoz közelíteni. Minden egyes foglalkozáson törekedtem gondoskodni arról, hogy a rövidebb és hosszabb távra kitűzött céljaim az aktuális körülményekhez képest (a gyermek és a szülő lelki, fizikai állapota, időjárási tényezők stb.) is a lehető legjobban megvalósuljanak. Elengedhetetlennek tartottam, hogy a szakmai tapasztalataimat megosszam a szülővel, hogy a terápiás tartalmat és folyamatot az édesanya értse, tudja, mi miért történik, ezzel növelve a TGYJ terápiás folyamatban kialakulni látszó biztonságérzetüket. Örömmel vettem fel a játékvezető szerepkörömet, és tanítottam a családot arra, hogy egymástól távol eső dolgokat mesévé tudjanak varázsolni, ezzel hatva a kíváncsiságra és a motivációra. Éreztem, hogy a TGYJ képes egyre jobban bevonni a játékerápiába a szülő-gyermek párost, a játék által egyre inkább egymásra hangolni őket, javítani mindennapi kapcsolódásukon és a szülő nehéz érzéseinek felszabadításán is segíteni. A szülők és a tágabb család partnerségét, tenni akarását mutatta, hogy a kölcsön adott eszközök használata mellett fokozatosan továbbiak beszerzését

vállalták, és a programot becsületesen, apránként – a gyermek aktuális állapotához és a lehetőségeikhez mérten – napi szinten gyakorolták Annával. A sok gyakorlás, a TGYJ szakmaisága és a mintaadás következtében Anna látásfejlődése óriási fordulatot vett. Nem csak a szülők, hanem a szakemberek – köztük a neurológus – visszajelzéséből is észlelhető volt a változás.

A tanulási folyamat: kisebb kudarcok és sikerek

A Tunyogi Gyógyító Játékterápia kezdetén Anna 5 hónapos, koránál nagyobb termetű, fejlettebb, nyugodt csecsemő volt. Hipotónia miatt mozgásfejlődését már egy gyógytornász segítette, majd pár hét múlva (nagyjából a TGYJ terápia 4. hetében) – a szakszolgálati ellátás keretében – egy konduktor is bekapcsolódott a folyamatba. A betanított, elkezdett szenzomotoros programot tehát felváltotta a mozgásfejlesztő szakemberek munkája. Ezért Anna mozgásfejlődésének inkább azon részéről számolok be a továbbiakban, amelyek szorosabban kapcsolódnak a tanulási képességet fejlesztő programhoz: többek között a szem-kéz koordinációban és a manipulációban bekövetkező változásokról. A tiflopedagógiai segítségnyújtása még váratott magára.

Anna az első találkozásunkkor a felnőtt hanghordozására, dajkanyelvére mosollyal, hevesebb mozgással reagált, és csekélyebb hangadással követte mindezt. Kezeit nem explorálta, illetve a teste középvonalához, vagy látóterébe helyezett csörgőért sem igazán nyúlt. Háton fekvő helyzetben a fejét leginkább valamely oldalra fordítva tartotta. Középheletben szemével valamelyik irányba tekintett, főként jobbra és felfelé. Elúszó szemmozgást is észleltem. Amennyiben a beszélő fölé helyezkedett, időszakosan és csak pillanatokra sikerült fixálnia őt. A középvonaltól jobbra és balra is az előzőhöz hasonlóan cselekedett: rövid időre pillantott a fenőtt arcára, vagy egyáltalán nem vette fel a szemkontaktust. Lesötétített térben a villany felkapcsolására, és a sötétben felvillanó fényekre szemeit összehúzza reagált. A fény forrására – az arcától kb. 20–30 cm-re tartva – a szemei sarkából figyelt inkább. Háton fekvő és ölbéli helyzetben a vizuális ingerre történő fixáció sem volt kiváltható. Hason fekvő jobban megtalálta – az arcához igen közel helyezett – nagy kiterjedésű fény forrását, és azon minimális időre rajta is tartotta a szemeit. A kontrasztos ábra nem keltette fel a figyelmét. Sötétben a látásfejlesztő eszközök, világosban az élénk tárgyak szemmel követése is sikertelen volt. A vizuális ingerlés következtében hamar elfáradt.

Két hét múlva, azaz a harmadik héten Anna kommunikatívabb lett. Sokkal élményszerűbben, változatosabban, párbeszéd jelleggel kezdett gagyogni. A kezeit jobban használta, ügyesebben vitte a szájához, és a szájterét is elkezdte felfedezni. A kezében már tovább tartotta meg a tárgyakat – elsősorban jobb kézzel –, és azokra egyre jobban rá is pillantott. Szebben nyíltak az ujjai is. Ölbéli helyzetben már – leginkább prompt használatát követően – többször nyúlt önindíttatásból. Előfordult, hogy véletlenül megérintett érintésre színt váltó eszközt, és megnyomott zenélő játékot is. Háton fekvő helyzetben gyakoribbá vált a fejének közepén tartása, azonban még többször fejét oldalra fordítva figyelt. Nystagmusa észlelhető volt, de az elúszó szemmozgások mennyisége csökkent. Több alkalommal, és érezhetően jobban megtalálta a beszélőt. Lesötétített szobában gyakrabban, és valamivel hosszabb időre fixálta a vizuális eszközöket, melyeket a teste középvonalában, az arcától kb. 30–40 cm-re tartottunk. Hason fekvő helyzetben a testének középvonalánál is jobban figyelt a világító tárgyat. Előfordult, hogy ölbéli helyzetben is megtalálta közepén a fényforrást, és azt csak balra, megszakításokkal követni is kezdte. A látásfejlesztő programban még jobban elfáradt.

Az ötödik héten Anna kommunikációja még változatosabb lett, kétirányúbbá vált. Jobban figyelt a nevére, már nem csak a hallásával kereste a hang forrását, hanem a tekintetével is a beszélőt. A mimikája színesedni kezdett, gyakran csücsörített, és a nyelvét is elkezdte kiöltögetni. Egyre több mindent a szájához emelt, még dominánsan inkább a jobb kezével, de aktívabban használta a balt is, illetve a két kezét is egyszerre. A nyúlása és a kézhasználata pontosodott, már többször, és valamivel tudatosabban nyomta meg a hangot adó játékokat. Az elúszó szemmozgások ez alkalommal is jelen voltak, de ezek mennyisége még tovább csökkent, és a szemének mozgatása akaratlagosabbá is vált. Lesötétített térben, háton fekvő és ölbéli helyzetben, a teste középvonalában – az arcától kb. 40–50 cm-re tartott – fényforrást megtalálta és fixálta. Bal oldala felé követte a lámpa mozgását (lassan mozgatta az), visszafelé még nem. Jobb oldalra már kezdeményt láttunk a követésre

való törekvésre, és több fixációt. Újdonság erejével hatott, hogy a középvonaltól indulva – az arcától kb. 40–50 cm-re helyezett látásfejlesztő eszközzel – egy határig felfelé és lefelé is indikálható volt a vezetett fénykövetés. A távolítás és közelítés még sikertelennek bizonyult. A látásfejlesztő programot jól bírta, a tanulási képességet fejlesztő program további gyakorlataiban fáradás tüneteit észleltem.

„A szárnyalás”

Anna a hetedik hétre szárnyra kapott, és a terápiás folyamat utolsó alkalmára tervezett tanulási képességet fejlesztő programot fáradási tünetek nélkül bírta. Elképesztően élményszerű lezárása volt ez az foglalkozás a 7 hetes TGYJ terápiás folyamatnak.

Anna kommunikációjának fejlődése az elmúlt hetekhez képest tovább folytatódott: ciklikus elemekkel, változatos hangadásokkal bővült a kölcsönös kommunikációs helyzetek számának növekedése mellett. A TGYJ terápiás játékterületen kiegyensúlyozottan, örömmel és jó érzéseit megosztó hangadásokkal volt jelen. A szem-kéz koordinációja, célzottabb nyúlása és tárgyakkal történő tudatosabb manipulációja egyaránt javult. A vele egy helyiségben tartózkodó személyek helyét tekintetével már kereste, mozgásukat, tevékenységüket egyre jobban követte. Nevére reagált, az őt megszólító személy felé fordult, és tekintetével meg is kereste. Háton, hason fekvő és ölbéli helyzetben is pozitív változások mutatkoztak meg a látásfejlődésében. A személyek, arcok, illetve sötétben és világosban megvilágított, avagy élénkebb színű tárgyak fixálása már távolabbról is sokkal pontosabb és tartósabb lett. A jobbra és balra tekintések megmaradtak, de időtartamuk rövidült és gyakoriságuk csökkenő tendenciát mutatott. A sötétben világító fények és tárgyak követése bal oldalra és vissza is kiváltható volt, illetve jobb oldalra történő szemmozgásai is irányítottabbá váltak. Szakaszosabban, de többszöri fixálást követően újabb, és újabb próbálkozás után ki-kiváltható volt. A felfelé és lefelé irányuló követő szemmozgásokat is egyre szebben gyakorolta. A távolítás és közelítés terén is apróbb sikereket értünk el. A térben is egyre jobban megtalálta a világító elemeket.

Befejezés

A lezáró foglalkozás megteremtette számomra a TGYJ terápia alapvető céljainak megvalósulását egy díszes csokorba fonva: ez alkalommal olyan közös örömben volt részünk, amely a sok nehézség után mindannyiunk számára felszabadító volt, és pillanatnyi érzelmi kiegyensúlyozottságot nyújtott. Ez az érzés nagyban elősegítette a család jövőbe vetett pozitív gondolkodását, és az én hitemet és bizalmamat is, hogy ezzel a terápiával igenis segíthetünk, adhatunk, és mindannyian, együttes erővel sikereket élhetünk meg!

Hálával tartozom a családnak a terápiába, és TGYJ-s szakemberként a belém fektetett bizalmáért. Szívvel kívánom, hogy az útjuk – kiváltképp Anna szárnyalása – hasonló ütemben folytatódjon, és ezen a területen immár egy nagy szaktudású tiflopedagógus támogatásával valósuljon meg.

„A legtöbb, amit gyermekeinknek adhatunk: gyökerek és szárnyak.”

(HODDING CARTER)

Irodalom

TUNYOGI E. 2019: *Tunyogi Gyógyító Játékterápia sérült gyerekek fejlesztésére.* – Tunyogi Gyógyító Játékház Alapítvány, Budapest, 260 oldal. ISBN: 978 615 004 322 7

Tunyogi Gyógyító Játékterápia akkreditált pedagógus-továbbképző tanfolyam hivatalos tananyaga.

Dráma, játék, gyógytorna – a TGYJ módszere ami ezeket összeköti

SZABADOS KINGA

Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálat, freesiaflower@gmail.com

Bevezető

A korai fejlesztés egyik legnagyobb kihívása, hogy miként lehet a kisgyermeket motiválni a számukra gyakran nehezen érthető és fizikailag is megterhelő gyógytorna-feladatok elvégzésére. A Tunyogi Gyógyító Játékterápia (TGYJ) módszere erre a kérdésre ad komplex választ: a szenzomotoros fejlesztést a játék és a dráma eszközeivel integrálja, így a mozgásterápia élményszerű, érzelmileg is megélt folyamattá válik. A Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálatnál a fejlesztés csoportos formában történik, amelyben a gyermekek nemcsak a terapeutától, hanem egymástól is tanulnak, utánzással, a közös szerepjáték során. Ez a közösségi dinamika fokozza az aktivitást, és elősegíti a szociális készségek fejlődését is.

A mozgásfejlesztés kulcsa a motiváció és az élmény

A TGYJ alapelve, hogy a mozgásfejlesztés csak akkor lehet igazán hatékony, ha a gyermek motivált, és az mozgást belső élmény hajtja. A dramatikus játékhelyzetek – például mesés kerettörténetek, évszakokhoz vagy ünnepkörökhöz kötött tematikus jelenetek – lehetővé teszik, hogy a gyerekek a gyakorlatokat ne utasításként, hanem a történet részeként éljék meg. A terápia során a gyermekek a képzelet világába lépnek, ahol mozdulataik a szerephez, a történethez kapcsolódnak: így „repülnek”, „úsznak” vagy „kisállatokat etetnek”, miközben célzottan erősítik izmaikat, fejlesztik egyensúlyukat, testtudatukat. A mozgásterápia ezáltal nemcsak hatékony, hanem örömteli is lesz. [1]

Aktív gyakorlatok – a passzív helyett

A módszer lényege az aktív mozgás: a gyermek saját erőfeszítésével vesz részt a gyakorlatban, nem passzív elszennedője a mozgásnak. Az aktívan kivitelezett mozgások fejlesztik leginkább az izomerőt, a koordinációt és a testtartásért felelős izmokat. A feladatsorok mindig egyénre szabottan, a gyermek aktuális állapotához, izomtónusához és fejlettségi szintjéhez igazodva kerülnek összeállításra. A cél nem csupán a mozgásfunkciók, az egyensúly és a koordináció javítása, hanem a testtudat, a figyelem, az érzelmi biztonság és az önbizalom növelése is.

A szülő szerepe – közös játék, közös fejlődés

A TGYJ program minden esetben a szülő jelenlétében zajlik. A szülők megtanulják, hogyan tudnak otthon is felszabadultan, fejlesztő módon játszani gyermekükkel. Tehát amíg például gesztenyét gyűjtenek a földről egy kosárba, addig a gyermek kiválóan tudja gyakorolni a guggolás-felállást. A közös játék nemcsak a mozgásfejlődést támogatja, hanem mélyíti a szülő-gyermek kapcsolatot, és segít a családnak abban, hogy a fejlesztés ne különálló terápiás tevékenység, hanem a mindennapok természetes része legyen.

Összefoglalás

A Tunyogi Gyógyító Játékterápia módszere a mozgásfejlesztés, a drámapedagógia és a játékpedagógia elemeit ötvözi egy egységes szemléletben. A dramatikus játékkal átszőtt szenzomotoros tréning során a gyermekek motivált, aktív szereplői a saját fejlődésüknek. A mozgás, a képzelet és az érzelem összekapcsolása révén a terápia nemcsak hatékonyabbá, hanem örömtelivé is válik mind a gyermek, mind a szülő számára. A TGYJ tehát nem csupán egy terápiás módszer, hanem egy szemlélet, amely a játék és az élmény erejével segíti a gyógyulást, a fejlődést és a kapcsolódást.

Irodalom

TUNYOGI E. 2019: *Tunyogi Gyógyító Játékterápia sérült gyerekek fejlesztésére.* – Tunyogi Gyógyító Játszóház Alapítvány, Budapest, 260 oldal. ISBN: 978 615 004 322 7

KIRÁLY T. & SZAKÁLY ZS. 2011: Aktivitás és motiváció – In: KIRÁLY T. & SZAKÁLY ZS.: *Mozgásfejlődés és a motorikus képességek fejlesztése gyermekkorban.* Dialóg Campus Kiadó, Budapest, p. 100.

ClimBee – TGYJ a mesés fejlesztő falmászásban: komplex gyógypedagógiai megközelítés

VÉGSŐ SÁRA

www.climbee.fun / vegso.sara.logopedus@gmail.com

TGYJ tapasztalat, komplex szemlélet

Pályámat 2017-ben kezdtem a Tunyogi Gyógypedagógiai Szakszolgálatnál, ahol megtapasztaltam, hogy a gyermek fejlesztése során a játék és a komplex, holisztikus szemlélet elengedhetetlen. Megtanultam, hogy a gyermeket nem elszigetelten, hanem a családi, szociális és érzelmi környezetével együtt kell látni és támogatni. Ezt a megközelítést azóta is alapelveként képviselem: munkám során igyekszem figyelembe venni a gyermek teljes élethelyzetét, kapcsolatait, erőforrásait és nehézségeit egyaránt. Tapasztalataim azonban azt mutatják, hogy ez a komplex látásmód nem minden intézményi vagy szervezeti környezetben érvényesíthető.

Játék és digitális kor: kihívások a kisgyermek életében

Az utóbbi években egyre több szakmai forrás hívja fel a figyelmet arra, hogy a játék mennyisége és szerepe a kisgyermek életében csökkenő tendenciát mutat. Ma már nem csak a sérült gyermekek életéből hiányozhat a játék, hanem az ép gyermekekből is, mivel a digitális eszközök mindennapi használata korán megjelenik a családok életében.

A WHO (2019) ajánlása szerint a 3–5 éves gyermekeknek naponta legalább 180 percnyi fizikai aktivitásra lenne szükségük, miközben a képernyő előtt töltött passzív idő nem haladhatná meg az egy órát. A valóságban azonban a legtöbb kisgyermek már napi szinten találkozik digitális eszközökkel, ami óhatatlanul csökkenti a szabad, mozgásos, szimbolikus játék lehetőségét – pedig éppen ez az a tér, ahol a kreativitás, a kapcsolódás és az önszabályozás fejlődése történik.

A fal, mint játéktér

Tunyogi Erzsébet azt írja könyvében, hogy a játék, olyan fontos életem, mint a levegő, „*abogy a levegő nélkül elpusztul az a biológiai szervezet, ami az emberi szubsztancia hordozására hivatott, úgy a játékoság hiányában magának ennek a szubsztanciának a léte válik kérdésessé, hiszen csak játék helyzetekben alakulhatnak ki azok a fizikai, pszichikai és mentális funkciók, amelyek meglétét, az ember fogalmának meghatározásakor alapvetőnek tételezzük.*” [1. 56. p.]

Sok kanyar után az élet lehetőséget adott, hogy saját helyet nyissak, ahol ezt a filozófiát követve végezhetem az egyéni és csoportos fejlesztéseket. A hely különlegességét egy olyan eszköz adja, aminek a hatékonyságában ugyanolyan mértékben hiszek, mint a módszerben, amelyet Erzsébet dolgozott ki. Ezt a két elemet egyesítve végzem ma a fejlesztéseket: az eszköz pedig a mászófal.

A foglalkozások felépítése és a Tunyogi szemlélet alkalmazása a falmászásban

A ClimBee-ben igyekszem mindazt a szemléletet tovább vinni, amit a Tunyogiban tanultam: a gyermeket mindig egészként látni. A foglalkozások felépítése tudatosan tükrözi ezt a komplexitást. Ahogy a Tunyogiban, nálam is van egy átgondolt, állandó szerkezet: a ráhangoló és kapcsolódó szakaszt mindig követi az aktív, mozgásos rész, majd a levezetés, integrálás és megnyugvás időszaka.

A foglalkozások témáját egy-egy diafilm feldolgozása adja, amelynek megtekintése interaktív módon, a gyermekek aktív bevonásával történik. A mese eseményeit a falon és a földön játszva is feldolgozzuk, így a gyerekek mozgáson, játékon és szimbolikus cselekvésen keresztül kapcsolódhatnak a történehez. Az aktív, mozgásos elemeket földön vagy asztalnál végzett feladatokkal változtatom, így a gyerekek váltakozva élhetik meg a mozgásos tapasztalást és a kognitív–figyelmi fókuszálást. Ez a ritmus segíti az egyensúlyt a test és a figyelem működése között, miközben természetes módon támogatja az önszabályozást is, valamint biztonságot és kiszámíthatóságot ad, miközben a tartalom minden alkalommal a gyermek aktuális szükségleteihez igazodik. Egy mesét általában négy alkalommal dolgozunk fel, hogy minden gyermeknek legyen ideje a tartalom feldolgozására és az élmények integrálására. Tehát a Tunyogi Gyógyító Játékterápia adja a keretet a foglalkozásokhoz, ahol a kognitív képességek fejlesztése áll a középpontban.

A mászófal, mint fejlesztő eszköz

A mászás a ClimBee-ben nem cél, hanem eszköz: a foglalkozások fő célja a kognitív és szociális készségek fejlesztése, a mászás pedig ehhez kapcsolódó, komplex mozgás- és érzékelési élményt nyújt, amely egyszerre hat a testre, az érzékelésre, a gondolkodásra és az érzelmi működésre. A falmászás során a gyermek egyszerre tapasztalja meg a fizikai kihívást, a figyelmi fókuszálást, a problémamegoldást és a sikerélményt, mindezt játékos, támogató közegben.

A falmászás fejlesztési területei

Fejlesztési terület	Fejlesztett kompetenciák	Példák a mászófalon
Motoros képességek	Izomerő, egyensúly, koordináció, állóképesség	Különböző útvonalak mászása
Finommotrika	Ujjak, kéz, csukló precíz mozgása, kézügyesség, fogás koordináció	Apró fogások megtartása, ujjhegyes kapaszkodás
Testtudat / propiocepció	Saját test érzékelése és tudatos irányítása, mozgáskontroll	Tudatos testhelyzet-igazítás
Kognitív képességek	Problémamegoldás, figyelem, térbeli tájékozódás, gondolkodás, emlékezet	Útvonaltervezés, döntéshozatal a falon, stratégiák kidolgozása
Szociális és kommunikációs készségek	Együttműködés, kommunikáció, empátia, csapatmunka	Mászópartnerek segítése, visszajelzés adása, közös célok elérése
Érzelmi és önszabályozási készségek	Önbizalom, frusztrációkezelés, kitartás, motiváció	Sikerélmények, nehezebb útvonalak próbálgatása, kudarcok feldolgozása
Szenzoros integráció	Érzékelési rendszerek összehangolása (látás, tapintás, belső érzékelés)	Mozgásérzékelés összehangolása

Az előadás bemutatja a módszer gyakorlati alkalmazását, a TGYJ és a mászófal kombinációjának előnyeit, valamint a komplex pedagógiai szemlélet szerepét a fejlesztésben.

Irodalom

- TUNYOGI E. 2019: Tunyogi Gyógyító Játékterápia sérült gyerekek fejlesztésére. – Tunyogi Gyógyító Játsszóház Alapítvány, Budapest, 260 oldal. ISBN: 978 615 004 322 7
- HAMILTON, J., LAPE, J. E. & LEE, A. L. 2023: Use of an Adaptive Climbing Program to Improve Social Skills in Children with Developmental Delays: A Feasibility Study. – *The Internet Journal of Allied Health Sciences and Practice* 21/1, Article 6. <https://nsuworks.nova.edu/ijahsp/vol21/iss1/6/>
- How Adaptive Climbing Helps Children with Special Needs in Developing Their Skills and Overcoming-Fears – <https://dreamleague.ac/tpost/19nhp4tay1-how-adaptive-climbing-helps-children-wit>

A kötetet kiadja a Tunyogi Gyógyító Játsszóház Alapítvány 2025
Felelős kiadó: Bodor Emese Réka
Műszaki szerkesztő és DTP: Piros Olga
ISBN: 978-615-02-5280-3

